

Lafayette place

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS

VIENYBĖ LIETUVNINKŲ

Literatūros, mokslo ir politikos sanvaitinis laikraštis.

—ISZLEIDŽIAMAS—

J. J. Paukszečio & Co.

METAS PENKIOLIKTAS

PLYMOUTH, PA. U. S. A.

1900 m.

*OY

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
543435
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1912 L

TURINYS.**Peržvalga**

Yvairių bėganciuoju lietuvių reikalų — kiekviename numeryje.

Isz Lietuvos.

Korespondencijos isz yvairių Lietuvos szalių — kiekviename numeryje.

Politiszkos žinios.

Politiszkos žinios isz Suvienytų Valstijų ir viso svieto szalių — kiekviename numeryje.

Dalis darbu.

Trumpos žinutės apie visokius darbus Amerikoje — kiekviename numeryje.

Isz Amerikos.

Žinios apie visokius atsitikimus Amerikoje — kiekviename numeryje.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Korespondencijos ir žinios isz yvairių Amerikos vietų apie lietuvių veikalus ir reikalus — kiekviename numeryje.

Isz visur.

Trumpos žinutės isz viso svieto szalių apie visokius atsitikimus — kiekviename numeryje.

Eiles.

<i>Scrantonio Moteriszke.</i> Atgaja.	24
<i>Brazilijonas.</i> Mylėkim Tėvynę	240
<i>Ž. Lietuvių skurdas</i>	324
<i>J. Maczys.</i> Petru Matulaicziui	368
— Niekam nevergauju.	382
<i>M'Keksztas.</i> Lassalio dvasės priminimas	518
— Kankintinių motinai	518
— Darbo žmonių giesmė	529
— Nepykanta	530
— Mano turtas	540
— Du karžygiu	—
— Kaip tarpais dedasi.	627
<i>P. Sekupasaka.</i> Mislys senio krakuso	555
— Isz Konopnickienės	565
— Su jaunu pavasariu	—
— Vakaro tylumoj'	603
— Giria	—
— Aržuolai	493

Istoriszki rasztai.

Jonas Szliupas M.D. Latvių Lauta kita kart ir szia dien — nuo 1 num. iki 39.

Moksliszki rasztai.

<i>Dr. J. T. Želvienė.</i> Lekcija R. Ball'o	7
— Kaip užlaikyti sveikatą	396, 408, 420
Ką mums apsakė žemė	440
Kaip sena mūsų žemė	469

Mythologija.

Veckenstedtas Dr. Mythai, pasakos ir legendos 494, 506, 519, 531, 542.

Beletristiszki rasztai.

<i>Musė.</i> Idėja ant mėszlyno nuo 1 num. iki 8 num.	—
<i>Griežlė.</i> Vaizdelis isz parapijinių pasilinksminimų	264
<i>W. Rakosz.</i> Mano kalnai.	372
<i>P. S.</i> Vyrai! ar neatsitiko kam pamatyt teisybę	430
<i>Lietuvė.</i> Beszirdė.	443
<i>Mėnaitis.</i> Kėksztų Simas — nuo 45. iki 50 num.	—
<i>Lazdynų Pelėda.</i> Kalėdų iszvakarės	614

Yvairus rasztai.

Dzukas. Kunigus nubadėjo 11

„Sandara Lietuvių Amerikoje“	23, 132
Statistikos reikaluose	44
<i>J. Garmus.</i> Paveikslėlis isz gyvenimo lietuvių, geidžiančio apsiszviesti savų tėvynėje	46
<i>J. Szliupas.</i> Dėl parodos reikalų	68
— Parodos reikalai.	99
— Lietuviai plantatorių nevalioje	144
— Skriandžiamų tautų reikaluose	456
— Atsiszaukimas	600
<i>P. Mikolainis.</i> Ir vėl vaidai su kun. Žilinsku	106
— Vis vardan vardan parodos reikalų.	168
— Alyva prieš alyvą	289
<i>Redakcija.</i> „Tėvynės Sargui“	145
— Negalim pataisyti, kad ir norėtume	275
— Susivienijimo kuopai Philadelphijoje	229
<i>Daumantas.</i> Parodos reikalai 164, 197, 259, 269, 329, 365	—
— Lietuviszkas skyrius ant visaszvietinės parodos Paryžiuje 1900 m.	281, 305, 325
— Parodos Komitetui Amerikoje	—
— Lietuviszka paroda ir jos lankytojai	413
— Besirengiantiems aplankyti Paryžiaus parodą	429
— Atskaita delegato lietuviszkos parodos Paryžiuje	445
<i>Kun. A. Kaupas.</i> Atsakymas p. Szliupienei	71
Protestas prieš suteikimą garbės sanarystės p. Baczkauksui	72
<i>M. Zauniutė.</i> Parodos Komitetui Amerikoje	81
<i>M. Bridickas.</i> Garbus tėvynės mylėtojai!	92
<i>Meszkutis.</i> Balsas kankintinio	—
<i>Pr. Ž.</i> Sudiev! atminčiai dro. Kudirkos	92
<i>L. Ereminas.</i> Pakvietimas	97
<i>V. Užgavėnės.</i>	107
<i>Szv. Kazimieras</i> Lietuvos globėjas.	108
<i>Keleivis.</i> Isz kelionės	120
<i>Dr. J. Basanavicius.</i> Ko Vilniaus universitete mokinta	140
— Dankanto laike?	—
<i>Griežlė.</i> Trupinys isz skaitlinių	151
<i>A. Szilingis.</i> Havaii salų nevalninkai	155
<i>J. S. Pruselaitis.</i> Musų moters	156, 236
— Ar galima kaltinti nemokintą	575
<i>Asz.</i> Musų vyrai	167
<i>Beržynėlis.</i> Isz Paryžiaus	175
— <i>J. Birsztonas.</i> Vilkas poną nesza	188
— Ką sveria lietuvių ir maskolių smegenys	200
— <i>Kun. J. Žebrius.</i> Reikale Kražių aukų	190
<i>M. J. Damijonaitis.</i> Didinkime spēkas meilės tėvynės	191
— Remkime „Tėvynės Myletojų“ dr.	407
<i>J. Klimaviczia.</i> Kas myli ukę.	204
<i>Paryžiečiai.</i> Parodos Komitetui Amerikoje	216
<i>S. Kraujutaitis.</i> Atsiszaukimas	238
<i>Blaivinikas.</i> Prieš ką didesnis nusidėjimas	239
Draugystė Dankanto mantos.	250
Visur pasiduokime lietuviams	262
<i>K. Teleiszienė.</i> Kas guodoja tiesą	263
<i>J. Tareila.</i> Vardan teisybės.	—
<i>Susivienijimo sanarys.</i> Neprimėtinėkime savo kalčių kitiems	274
<i>V. M. Sabonis.</i> Patys kalti	—
— Platinkim apszvietą	311
<i>J. Gadeikis.</i> Musų kankintinių vargai	298
Seimas Lietuvių valnamanių	310
Kankintinio laiszkas	322
Lietuviai ir lietuvaite!	—
<i>Kun. Dembskis.</i> Naujai užmanytas programos Romos katalikams Vokietijoje	323
<i>Tautietis.</i> Rusinai apie lietuviams	336
<i>T. Žurauckas.</i> Atsakymas Susivienijimo Centraliszkam Komitetui.	347

Virginijos lietuvių pasiguodimas dr. Szliupui	358	Biografija.	
<i>F. A. Mikolainis.</i> Apie „Motinėle“	359	<i>Vargėla.</i> Biografija Dr. V. Kudirkos	29
— Ar jau užmirsom kankintinius	563	<i>Dr. J. Basanavicius.</i> Prie biografijos Dr. V. Kudirkos	103, 117, 128
— Milijonieriai	625	— Apie Emmanuelių Kantą	502
Apie Szluesselburgo bastiliją	—	<i>Beržynėlis.</i> Henrikas Bukaitis	178
<i>Fr. Ž.</i> Dekadentizmas	371	<i>P. A.-s.</i> Keli žodžiai apie čekų rasztininkę Karoliną	271
Sunkybė militarizmo ir apginkluoto pakajaus	406, 418, 431	Svietlia	395
<i>J. Milius.</i> Patyrimas.	420	Wilhelm Liebkneht	—
Ukrainiečių reikalavimai.	468		
Skriaudžiamų tautų reikaluose	479	Bibliografija.	
<i>K. Rutkauckas.</i> Remkime gerus užmanymus	492	<i>Žinyčia.</i> Kvartalinis laikraštis, paskirtas apszviestesniems lietuviams	228
<i>J. Naujokas.</i> Skriaudžiamų tautų reikaluose	488	<i>H. Stenkevičz.</i> Tvanas. Tomas I	230
Susivienijimo reikaluose	492	Statistika lietuviszkų knygų spaustų užsieniuose Lietuvos.	—
Penkioliktas seimas Susivienijimo Lietuvių Amerikoje	499	Privatiszkas Testamentas ir bėdos testamentas pagal birgeriszkasias	—
<i>J. Perkunas.</i> Liudni laikai	504	zokanknyges, vokiszkajai ciesorystei.	—
Kas tur ausis, tegul klauso	512	Iszguldymas lioretaniszkos litanijos.	—
Lietuviai ant tarptautiszko etnografiszko kongresso	—	Trumpa Geometrija.	251
Paryžiuje	516	Epikteto Aforizmai	—
<i>Darbininkas.</i> Atsiszaukimas priesz rinkimus	528	Zaibas ir griautinis	—
<i>S. Ma-kis.</i> Karė	529, 576, 602, 616, 622	Apie Joną Gutenbergą	—
<i>J. isz P.</i> Nusidėjėliai	537	Bulvių vaisinimas	152
Czekų mocziutė	536	Trys pamokslai apie gaspadorystę	—
<i>K. Gediminas.</i> Broliai! prie skaitymo ir mokinimosi	563	Kataliogas knygų su vokiszkomis literomis	275
Philadelphios lietuviszka parapija ir kun. J. Kaulakis	587, 601	Ideja ant mėszylo	—
Pavojus Finlandijai	611	Kuom žmonės gyvena.	330
<i>Dr. J. T. Želvienė.</i> Apie Skaitymo naudą	620	Petras ŽemaitisGrazi apysaka dėl Lietuvos vaikelių	—
Reikale susivienijimo skriaudžiamų tautų	622	Lietuviszkas Albumas, Laida I	348
<i>Szesztokas.</i> Gailimės po laikui	—	Grovo Kyburgo kelionė Lietuvona	371
<i>S. Kovos lauke</i>	626	Regėjimas ir ant Olimpo	—
		Senų gadynių isznykę gyvi sutverimai	—
		L'oppression russe en Lithuanie	396
		Botanika arba taislius augumini	—
Darbinikiszki rasztai.		Ar socijalistas gali buti kataliku?	—
Kaip galima „blogu darbininku“ pastoti	9	1900 Knyga paaukauta atminimui 10 szimtmeczio	—
„Latvių socijalistų susivienijimo“ reikalai	145	Trumpa vokiečių gramatika	—
Įkirus berniukas	169, 192	Kunigo Burbos prozaiszki rasztai	457
<i>Žmogus.</i> Ar socijalistas gali buti kataliku? nuo nu. 21 iki 23	23	Olga Liubataviciutė	—
— Boikotas.	357	Mindaugis Lietuvos karalius	492
<i>A. Lietuvis</i> ir <i>N. Augis</i> darbininkų judėjimo Lietuvoje	—	Velinės. Paraszė A. Mickeviczius	—
nuo num. 23 iki 30	—	Trumpa Istorija Didžiosios Pranouzų revoliucijos	—
— Atskaityta užrubežinio susivienijimo socijal demokratų	300	Istoriszki pritikimai	—
<i>Bridickas.</i> Darbininkai atminkim savo szventę!	204	Deutsch liththaisches vocabularium	—
— Proletarai buskim isz miego!	481	Augis darbininkų judėjimo Lietuvoje	—
<i>V. A.</i> Darbininkai saugokitės veidmainių	—	Kaip Maskolija persekioja Lietuvą?	516
<i>Griežlė.</i> Kas darbininkų prietelius?	503	Lietuviszkos kalendros metui 1901	—
Ką turi žinoti darbininkai nuo 46 iki 52 num.	—	Metui 1901 Tilžės Keleivio kalendros	—
„Mother Jones“	574	Ukiszkasis Kalendorius	539
		Kas prieszius?	—
Korespondencijos isz kitu szaliu,		Valscziaus sudas	—
<i>A. Sujeta.</i> Isz Pilipinų	10, 46, 192, 359	Tvanas. Tomas II.	—
Isz Londono	18, 79, 211, 320, 461, 606, 617	Vanduo ant žemės, po žeme ir virszuje žemės	552
<i>K. Maculeviczia.</i> Isz Brazilijos	56, 70, 154, 546, 582	Catalogue des livres lithuaniens	—
Isz Skotijos	66, 198, 234, 391, 521, 534	Lietuvos ukininkų kalendorius	—
<i>J. Szlapelis.</i> Isz Argentinos	198, 379, 450, 561, 594	Kaip geriausia laidot numirėlius?	564
Isz Japonijos	457	Genių dėdė. Treczius spaudimas	—
Isz Petropylės	497	Juokų knygelė	576
Isz Kinų.	524	Apie turtų iszdirbimą	—
Isz rytinės Azijos	570	Žinyčia No. 2	—
		Paslaptis gyvojo ražanczius	589
		Daineles K. Driskio	—
Reikalai „T. M. D.“		Per brangu ir Mikalojus Palkinas	—
8, 35, 45, 50, 69, 83, 131, 154, 166, 180, 203, 216, 228, 238,		Kalbamokslis lietuviszkos kalbos	624
274, 286, 310, 322, 335, 346, 371, 384, 395, 405, 418, 431, 442,		Sutrumpytas lietuviszakai — angliszkas žodynėlis	—
455, 467, 479, 491, 514, 528, 540, 551, 562, 587, 600,		Szirdis žmogaus bažnyčia Dievo arba lizdas piktų dvasių	—
		Karžygiszki darbai Baltosios marczios	—

PERŽVALGA.

„Varpas“ Tilžeje iszeinas ant dviejų mėnesių kartą, szi- met vėl iszeis kas mėnesis, kaip pirmiaus isžejo.

Newark'e, N. J. susitvėre dainorių draugystė po vardu „Dr. V. Kudirkos“ prie ku- rios prisiraszė 12 vyrų. Dai- nuoti mokina p. L. Ereminas, virszininkas „Mildos“ giesmi- ninkų draugystės isz Naujor- ko.—„Viltis“.

„Katalikas“ begėdiszkai ap- melavo p. Olszewskį įdėdams jį į nepriegulmingų lenkų pa- rapijos komitetą, už ką p. Ol- szewskis reikalauja nuo „Ka- taliko“ atszaukti, o teipgi ir „Saulė“ kurį tą melagystę at- kartojo.

„Saulė“ padavė užmanymą sūmuszti korespondentus, ku- rie apraszo vietinių lietuvių gyvenimą ir darbus.

Waterburyje Susivienijimo kuopa turėjo įsitaisius knygy- ną, kurio visos knygos kas žin kur isznyko. Lietuviszkas Pol. Kliubas teipgi turėjo knygy- ną, kurio knygos teipgi iszny- ko; likosi vien tik „Saulės“ iszleidimai, kurių nieks ne- nori.—„Lietuva“.

Pittsburge esanti agitacija sutverti kitą Susivienijimą.— „Tėvynė“.

Scrantono lietuviai 1899 pa- baigė su prakalboms: žmonių buvo prisirinkusi pilna sve- tainė. Po pusnackzio, po miszių, kun. Kaupas apgai- listavo kad tuszczia bažnyczia ir davė „žaro“ kalbėtojai Ru- gieniutei, kuri neskaicziusi Raszto Szvento drįso kalbėti apie Szv. Povilą.

Lietuvaiczių Draugystė, Ply- mouth'e, per naują metą ap vaiksacziojo 185m. sukaktuves gimimo Kun. Kristijono Do- nalaiczio. Regis tai buvo dar pirmutinės.

Vandergrift, Pa. susitvėre nauja pagalbinė draugystė po vardu szv. Juozapo.

Nei vieną dar metą neiszėjo

tiek daug lietuviszkų knygų, kaip 1899. Veik po vieną ta- po iszleista kas sanvaitė. Da- bar turime sztai vėl tris nau- jas knygas.

„Lietuvių prateviai Mažo- je Azijoje, nuo senovės iki jie pateko po valdzia persų.“

„Trakiecių dzukų dainos“ 4 No „Dirvos.“

„Imtynės varguolių su ba- gocziais ir Socialistų Suvieny- tose Valstijose platforma“. — Dėlto turbūt teip daug iszleis- ta, kad parodyti valdzioms Rusų ir Prusų jogiai juodvie- jų sutarymas gaudyti lietu- viszkus rasztus neturi nei men- kiausios vertės.

„Tėvynės Sargas“ pranesza apie sisitvėrimą Lietuvoje draugystės „skaitymo knygų ir laikraszczių bei jų platini- mo“. Sanarių esą jau 27, mo- kanti po 10 kapeikų kas mėnuo.

Sziomet iszeis Tilžeje dar vie- nas naujas laikrasztis kas trys mėnesiai po vardu „Žinyczia“ formoje knygos.

Prie „Tėv. Sargo“ kaipo priedas tapo pridėta „Biczių Knygelė“ paraszta Szatrijos Raganos.

Klaipėdoje „Liet. Skyrymo Draugystė“ turėjo susirinki- mą, kur nutarė nuo naujo me- to iszleisti savo organą ir rink- ti visur aukas ant iszleidimo moksliszkų knygų. Gal ir Prusuose mūsų broliai pradės tikrai dirbti ant tautiszkos dirvos.

Skaitytojams!

Sziuomi užpraszome garbius „Vienybes“ skaitytojus atnaujinti prenumeratą kaipo ir užsimoketi užvilktą skolą. Kurie neuži- mokes prenumeratos ir neduos jokios ži- nios iki 15 dienai Sau- sio, negaus daugiaus musu laikraszczio.

Aukos parodai

- Isz Manilos, Pilipinuose.
- Juozas Vasiliauckas -50
- Jonas Jankauckas -50
- Antanas Sujeta -50
- Isz Foxcroft, Me.
- Ona Klimaviczienė -25
- Jonas Klimaviczius -50
- Kazimieras Klimaviczius 50
- Jurgis Miklaszeviczia, -50
- Antanas Kavaliauckas
- Stoughton, Mass. -50
- S. P. Stakneviczia,
- Minesville, Pa. -25
- Isz New Haven, Conn.
- M. Grybauckas -10
- A. Kazlauckas -10
- A. Sztira -10
- Veronika Sztirienė -5
- P. Kaszėta -10
- A. Macaitis -10
- M. Dulskis -45
- Tėvynės Myl. Dr. kuopa,
- S. Boston, Mass. 5—
- Susivienijimo kasierius p. Radzeviczius prisiuntė aukas parodai, kurias buvo priėmęs nuo szių ypatų:
- Nuo A. V. Tepliuszio, Pittston, Pa. lietuvių aukos 3,48
- „ J. Strakalaiczio 1,35
- „ K.Radzevicziaus auka 1—
- „ J. Dubaucko
- Chicago, Ill. 2,50
- „ Dr. D. L. K. Vytauto
- Pittsburg, Pa. 10—
- „ Kun. A. Miluko,
- Brooklyn, N. Y. 14,53
- „ A. V. Tepliuszio, Wa- terburio liet. aukos 9,30
- „ A. V. Tepliuszio auka 1—
- „ V. Balczuono aukos surinktos ant susirin- kimo D. Social Partijos
- Shenandoah, Pa. 12,51
- „ V. Balczuono, aukos surinktos ant kito susirinkimo
- D. Social Partijos
- Shenandoah, Pa. 6,20
- „ Susivienijimo L. A. 100—
- Isz Worcester, Mass.
- P. Verszbickas -10
- A. Jazukeviczia -12
- J. Sasnauckas -10
- Urszulė Kilczauskiutė -10
- J. Veicenaviczia -25

A. Zalackas -25
 Buvo \$1033,76
 Labu \$1206,55
 J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

Isz Foxcroft, Me.

- Ona Klimaviczienė -25
- Jonas Klimaviczius -50
- Kazimieras Klimaviczius -50
- Jurgis Miklaszeviczia, -50
- S. P. Stakneviczia
- Minersville, Pa. -10
- Tėvynės Myl. Dr. kuopa
- S. Boston, Mass. 3—
- Dr. D. L. K. Vytauto
- Pittsburg, Pa. per
- „Susiv.“ kasierių 5—
- Isz Worcester, Mass.
- A. Jazukeviczia -18
- J. Veicenaviczia -25
- A. Zablackas -25
- P. Verszbickas -10

Buvo \$79,67
 Labu \$90,25
 Redakcija.

Isz Lietuvos.

Gripiszkė. (Augsztdvario valszcziaus, Trakų pav., Vil- niavs gub.) Bernadas Blaže- viczius iszleido savo brolių Adomą Amerikon, nes ant mažo žemės gabalo nebuvo kas veikti. Iszleisdamas davė Adomui ant kelionės ganėtinai pinigų ir tasai paliko Bernar- dui dalį savo dalies. Adomui iszkeliavus likusieji broliai, vyresni, pareikalavo kad vi- siems lygiai Bernadas iszda- lintu Adomo dalį, ir jeigu to nepadarytų, tai jie apskusę Bernadą valdziai, kad jis isz- leido Amerikon kareivį. Ber- nadas norėdams, nors nereikė- jo, brolius nutildyt, iszdalino Adomo žemę, su kuria Pranis pasisavino ir Bernado daržą. Bernadas perpykęs su branktu szoko ant Pranio ir iszsmuszė ranką. Negana ką mus val- dzia vargina ir žudo, bet dar mes žudomės vienas kitą.
 A. Puszelaitis.
Viszlytis. (Vilkaviszkieo pav. Suvalkų gub.) Musų

kraszte ukininkai turės visai subankratyti. Visi darbininkai išėjo į Ameriką pelnautis ir ukininkai liko be darbininkų. Bernų algos pas mus neviršyja 50 rublių, pusbernių 25-30 rublių ir dirbk už tą nieką rundiną metą nuotamsos iki tamsai. Amerikoje gi tiek uždriba laike dviejų ar trijų mėnesių ir dar daugiau kartais, turi geresnį maistą ir dar daugiau atsilsio bent girtaujant. Net piemens pasirengę keliauti į Ameriką. Sakę: už 10 rublių ganykis patskiaules. Jeigu nepasigerins pas mus sanlygos, neatsidarys prūsų rubezius, kur galėsime braugiaus parduot gyvuolius ir javus, tai ir ukininkai turės eiti paskui bernus Amerikon. Mokesčiai auga kas metas, algos teipgi, o prie ukės pridėti reik kas metas viso ko javai su gyvuoliais visai pigus ir tada išgyvenk žmogus. Darbininkams turėsime mokėti algas kaip Amerikoje moka, tai gal sulaukysime kelintą, bet iš ko? Daugiausiai iš mūsų kraszto keliauja apie Pittsburgą. *Gaidys.*

Politiszkos žinios

Amerika. Amerikos džiaugsmas iš pergalės pilipiniečių yra džiaugsmu mažų vaikų. Paskutiniam laike rodo pilipiniečiai vienur pasidavę, kitur nesiprieszino amerikonom, bet iš viso matant, pilipiniečiai nei ant mislies netur pasiduoti amerikonom. Amerikonai užsišpyrė sugauti Aguinaldą, tikėdami jį sugavus, nebusent jam toliaus vesti karės, ir Aguinaldas bebėgdams nuo amerikonų atsideręs paczioje Maniloje, kur asabiszkai vadovaušes musziuose. Toji žinia teip nugandino amerikonus, kad tiejie net pasirizjo sutraukti atgal į Manilą iš provincijų kariauną, nes su esanczia Maniloje nesitiki pergalėti Aguinaldo pajiegas.

Uzmuszus gen. Lawtoną amerikonai norėjo jo lavoną su paroda lydėti per Manilą o paskui ant laivo kad pargabenti Amerikon. Pilipiniečiai ant to lydėjimo buvo prisitaisę bombų ir kitų eksplojuojanczių daiktų, kad suteszkinti visą procesiją ir tai viduryje miesto kur gyvena konsuliai svetimų szalių, kad tuomi sukelti tarptautiszkas paines. Tasai pavojus tapo paszalintas netikėtu budu, nes policija viena diena pirm procesijos tuose namuose darė kratą jieszkodama vieno pilipiniečių vado ir teip atrado anas bombas. Bombos butų buvę metamos nuo virszaus namų ir tokiu budu butų žuvę visi Lawtono palydėtojai.

Pilipiniečiai provincijose yra iszsiskirstę į mažus pulkelius kaip ir po 2000 didelius, turį Maximo kanuoles, beduminį paraką bei drutus apkasus, ypatingai provincijoi Cavite, apie 20 mylių nuo Manilos. Kas nusiduos toliaus, tuom tarpu negalima pasakyti. Musziaziai atsitinka kas diena ir po kelis amerikonus vis gauna galą o daugiau pusė kareivių apserga visokioms ligoms, kas suteikia pilipiniečiams energija tasyti tolyn amerikonus. Majoras Buchelor su 120 kareivių buvo nusivijęs vieną pilipiniečių vadą, kurio nepavijo ir sugižo tik su 52 kareiviais sveikais; 68 buvo apsirgę ir liko pakeliui gulėti. Pietinėje salos dalyje, prov. Cavite turės atsitikti smarkus musziaziai, kadan-gi czion pilipiniečiai pasitaisę yra gerus apkasus.

Pietinė Aprika. Anglija sutikusi nuopuolius karėje su burais pasiryžo veik visą savo kariauną nusiųsti į pietinę Apriką ir daugumu pergalėti burus, bet politikieriai tvirtina, kad Anglija menkiausi turi statyti 5 vyrus priesz vieną burą, kurių dabar yra į 50,000 ir

tokiu budu Anglija turētu menkiausiai turėti 150,000 kareivių; bet dauginant Anglijai savo pajiegas, dauginasi lygiai pajiegos ir burų, kuriems renkasi į pagelbą liuosnoriai iš visų szalių apart prisidedanczių gyventojų visos pietinės Aprikos, kurie grupuojasi ir užpuola anglų pajiegas. Teip distrikte Victoria West, 300 mylių pietų link nuo Kimberley, vietinei gyventojai olandiszkos kilmės yra jau sutaisę kelis pulkus ir užpuolę anglų pajiegas sergstinczias gelezinkelį. Dieną jie visai nesirodo tik szpiegavoja kur stovi anglai ir naktimis užpuolę nuveja supustydami gelezinkelius, kad negalėtu priduoti jokios pagelbos gen. Methuen ir miestui Kimberley. Toks sukilimas gyventojų yra Anglijai pavojingesnis už Transvaalių bei Oraniją, nes galima iszkalkno jau sakyti, kad pietinė Aprika dėl Anglijos yra jau prapuolusi, apart prieplaukų, kurias Anglija gal apginti laivų kanuolėmis.

Transvaaliaus valdzia per portugaliszką valdybą, Delagoa užtaka, be trukinimo iki sziol gabenosi sau visokias karieszkas reikmenis iš Europos kaip ir maistą. Dabar Anglija sugavo kelis Vokietijos ir Amerikos laivus su miltais ir delto prezidentas Kruegeris tuojaus sumažino porcijas sugautiems anglams. Vokietijos ir Amerikos valdzios jau įsikiszo reikalauamos paleidimo anų laivų ir užmokėti už sugaiszinimą prekystės.

Per kalėdas anglai norėjo prasimuszti per burų eiles iš Mafeking su plienu apkaustu trukiu, kur burai anglus priverė trauktis atgal su nuokricziu 109 kareivių; burų tapo užmuszta tik du ir 7 sužeisti. Gen. White apgultas mieste Ladysmith buk supustyjėš visas savo kanuoles kad nepatektu burams ir nebutų atkreiptos ant paczių anglų. Ant

kalėdų burai į granotas įdejo pyragų ir metė anglams į miestą juos sveikindami. Gen. Buller supustyjo ant upių visus tiltus, kad burai negalėtu teip lengvai traukti į pietus. Gen. Methuen sėdi ant vietos ir laukia pagelbos, bet vargu jos sulauks; greicziausiai gal jis nutraukti į Pretoria pas savo draugus, nes sugrižimas į Kapstadą yra jau veik negalimas. Gen. Gatacre vėl turėjo trauktis atgal į pietus toliaus, nes gyventojai jį prie to priverė.

Amerikos airiai organizuojasi ir keta pulti į Kanadą, kad tuomi atlaikyti kanadiecius nuo iszkeliavimo Aprikon. Daugelis airių iš Amerikos su visais ginklais ir gyduolėms iszkeliavo į pagelbą burams. Amerikos airai gali statyti 100,000 kareivių. Jie jau nuo senei turi czion slaptas kareiviszkas draugystes ir laukė tik progos užpulti Angliją. Per dabartinę karę gal dar ir Airija iszsiliuosuoti iš po Anglijos jungo.

Dalis darbu.

Hartford, Ind. Nuo naujo meto pradėjo dirbti 44 stiklo liejinyczios, prigulinczios prie American Window Glass Co., visokiuose valstijose, kur 15,000 darbininkų gavo darbą iki 1 Liepos.

Seranton, Pa. Kasyklose Hampton, prigulincziose D. L. & W., po užbaigimo pataisymų vėl pradėjo dirbti.

Hazleton, Pa. L. & W. B. Coal Co. ir Silver Brook Coal Co. pakėlė savo darbininkams algas ant 2%.

Shamokin, Pa. Artymais Hickory Ridge pradėjo statyti naują brėkerį kur gaus darbą į 600 darbininkų.

Kenosha, Wis. Parako dirbtuvė firmos Rand & Lafflin, esanti Pleasant Prairie, pradėjo dirbti.

Philadelphia, Pa. Baldvino lokomotyvų dirbtuvė gavo didelius užpraszymus iš Europos, Azijos ir Aprikos kad turi padauginti skaitlių darbininkų iki 7250. Praėjusį metą Baldvino lokomotyvų darbininkai gavo algos apie \$5,000,000.

350 darbininkų, dirbančių prie statymo geležinių remų namams, sustraikavo, reikalaudami pakėlimo algos nuo \$1,50 ant \$2,25 už 10 val. darbą.

Bagdad, Fla. Simpson & Co. pabriko sustraikavo darbininkai reikalaudami pakėlimo algos, kompanija ant straikių vietos priėmė darbininkus neunijonistus ir pradėjo dirbti ant kurių užpuolė straikieriai ir kelioliką sužeidė.

Nanticoke, Pa. Czionais buvo Lackawannos ir Luzernės pavietų kalnakasių konvencija, kur tapo nutarta reikalauti mokesčio nuo tonų o ne nuo korų ir kad būtų numazinta prekė ant parako nuo \$2,75 ant \$1,50, ką privatiszkoje pardavinyciose gali gauti už 90ct.

Cincinnati, Ohio. Kalnakasių susivienijimas valstijose Illinois, Indiana, Ohio ir Pennsylvania dėlei pakėlimo prekės ant anglių, nutarė reikalauti pakėlimo algos 20 ct. ant tonos.

Georges Creek, Md. Vietiniams kalnakasiams ir Meyersdale, Pa. busencijos pakeltos algos nuo 1 Balandžio nuo 45 ant 55 ct. už toną.

New York. Czionai sudegė didelis tapėtinių popierių pabriko W. Campbell & Co. rytinėje dalyje miesto ant 24 gatvės, kur neteko darbo 400 darbininkų. Iszkados pasidarė ant \$500,000.

Anglijai yra stoka anglių, dėl ko turės sustoti daugelis pabriko. Daugelis kalnakasių tapo paszauktų karėn prieš burus iš ko pasidarė didelė stoka darbininkų ir visas veik iszkasamas anglis val-

džia paima kariszka laivynėi. Užėjus szalcziams anglių ypatingai daugiaus reikalaujama, ką labai atjaus darbininkai. Kasyklose algas moka geras, bet yra stoka darbininkų.

Lekcija R. Ball'o.

Sir Robert Ball, garsus karaliskzas zvaigzdininkas Airioi, karaliskkam institute skaitė lekciją apie dangiszkus svietus, kurių erdmėje yra apie 30 milijonų; taigi zvaigzdžių arba saulių, kurių tulos yra daug grazesnėmis negu mūsų saulė, duodanti szviesą mūsų sistemai.

Dauguma tų saulių yra neuzmatoma akimis irgi net teleskopais, tacziaus jautrios potografiszkos įtaisos—kurios tokiamė reikale yra akys, galinczios valandų valandas žiūrėti nimirkeziojė — parodo jų esybę tikriausiai, nors dauguma anų saulių yra veik neapskaitamam tolume, tukstancziais ir desėtkais tukstanczių kartų toliaus už mūsų saulę.

Telegrafiszkas gandas, paveikslas, kuris pasiektu mūsų saulę 8 minutų laike, nepasiektų tulas iš tų saulių per asztuoniolika szimtų metų, su tuom pat greitumu. Ir trumpai iszsitariant, gal yra milijonai pasaulių apgyventų protingais gaivalais, gal pagal mūsų supratimą „mirtiniais“ kaip ir mes, kadangi visoki tvariniai mirsztanti yra ir tik tai laikiniai. Taigi myris būtų kaipo giminystė sulyginanti žmoniją. Mirsztantis žmogus yra sanariu silpnos gaivalų veislės su maža fiziszka pajiega, jautrioms smagenimis, labai blogų sudėjimų, trumpu gyvenimu ir teip netėmitingu. Kad iš pirmo žvilgterėjimo rodos — sakau su didziausiu nusizeminimu — gali tapti užmirsztu ir nuo Dievo. Mes zinome — arba mislyjame kad zinom — iš pranaszystės kad neesame užmirsztais, tacziaus

nėra gamtiszkos priezasties, kurios dėlei nebutų tas galima. Suprantant lengvai, kad Aprikoje gali liktis užmirsztas jeib viena iš laukinių veislių per mokinczius geograpus ir duosniausius pilantrojus. Ir negalime liudnesnės mislies sumislyti kaipo tą, apie niekingą nesvarbumą, veik ne matymą žmogaus tarpe milijardų protingų tvarinių Jo globoje esanczių.

Ir czion beesant žmogus nežino nieko, suvis nieko.

Žmogaus gyvenimas yra gyvenimas tvarinėlio, kurį pramonė pastato žemiaus patėmyjimo ir matymo galingiausio mikroskopo.

Kaip netikys gali būti dekingas astronomui (zvaigzdininkui), negalima apskaityti, o daugiaus, kaip galime suprasti tuos žmones, kurie žiūri ant žmonijos kaipo augstesnio gaivalo, kurie gali suprast vertybę žmonių maldingumo?

Geriaus arba teisingiaus tad būtų garbinti saulę arba erdmę, kuri graži yra tuomi, kad užturi viską gyvenantį.

Tikint tikrai, kad žmogus turi dvasę ir kad anoji gyvuoja po myrio, žmogus įgauna jausmą savo svarbumo visatoje ir yra vienu tarpe milijardų konkurentu, bet suvis nėra centru arba pajiega sutvėrimo, kaip kad sziantdien mislyja esąs; tacziaus vis gali būti svarbia esybe, užsilaikanczia nesuskaitomus amzius, galintis pasidauginus pajiegoms tapti tame visam laike naudingesniu veiklybėje visatos. Dabar žmogus pagal astronomiszką patyrimą yra gana menkos vertės, kadangi yra vien artuju žemės ir tame iszdarbyje sunaudoja vieną grudelį smilties.

Populiariszka idėja prasideda, kada žmogaus dvasė kartą isztrukusi iš kuno nieko neveikia, tik sėdi ant debesų ir gieda laimindama garbę

Dievo, kurio garbė yra teip paveikslinga jame ir apie jį, kaip jisai ramiai dar priešz buvimą žmonių sau sėdėjo ir ramus buvo, nesirėmė ant joikių liudyjimų, nei protiszku nei pranaszysczių. Ir rodosi mums kad jis yra paejęs iš žmogaus ilgo susipažinimo su persidirbimu ir vargu, ir jo gerėjimosi laisvė jos nebeesant arba iš įgimto azijatiszko nemėgimo dirbti.

Dėlkogi mes neturėtumėm dirbti visados lygiai kaip dabar?

Kas būtų, jeigu tas pasistengimas pamažu iszsipildytų, tobulintusi, kol žmogus, dabar truputį kiltesnis už beždžionę, taptų tikrai kilta esybe?

Czion yra svajonės ir lukesczies dirva, kur svajonė neap-rubežuota rodosi sapnu yra, tacziaus nors kiek protingesnė.

Jeigu dvasės esybę daleisime negu visatiną įtikėjimą ant to mierio—tą ypatingą sudėtinį pagarbinimo, tinginumo ir didžios regyklos nudziugimo kaslink lukesczio, iszsiskuti nuo visų skausmų artymai susisizanczių su sziuom gyvenimu, tai kada nors garsus teologijos mokintojai, mes tikime, ims tą klausimą iszriszt su jausmu ir pajiega, ko mes negalime uėi įspėti.

Jie jau iszaugo pradinį supratimą dangaus ir pragaro, kaipo vietų tarp arfų ir ugnies, bet dar iki sziol nesutaisė vieton jų jokio pamatimo mokinimo apie tai. Atėitėje, mes mislyjame, jie pamatys, kad puolanti dabartinė jų neaiszki politika — numes tą savo tvircziausia įrankį izgany-me žmonijos, ir dar kartą ims perkamantinėti ir tvirtai įkalbėti tą, ką apsireiszkimas mokina, kas yra nieks, ir dar truputį daugiaus, kurį galima daleist išz pripažintų faktų, kiek vieno supratimo, ir tada aiszkiais zodziais pasakys ką jie mislyja. Kada tą mėgins, nusistebės patyrę, kaip tvirtai

žmonių atyda jų moksle atsibudo, kaip karszta bus kova link teisingumo kiekvieno isz-sitarimo. Dabar jie pasako mums gana apie „isz kur“, tačiau yra per atsargus apie „i kur?“

Isz „Pensylv. Medical Journal“
Dr. J. T. Želviens.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

New-Haven, Conn. Lietuviams szelpiant tautiszkus reikalus, pasiryžau asz prie to raginti ir musiszkius, kad neatsilikti užpakalyje kitų. Bepigu ten, kur žmonės skaito gerus laikraszczius; toki yra visados apsipazinę su tautiszkais reikalais, supranta juos, ir szelpia. *New Haven'e* lietuvių bus daugiaus szimto; isz to skaitliaus bus apie 5 skaitanti liet. laikraszczius. Likusieji yra užganėdinti vien skaitymu stiklų alaus ir degtinės bei sekiojimu paskui lenkus. Nors czion yra apsiniaukusi lietuvių padangė, asz mėginau tulus perkalbėti, iszguldyti reikalą ir svarbumą mūsų parodos, tikėdamasis kad ir jie kiek paaukiaus ant to reikalo. Tai surinkau 55 centus. Daugiaus nėra ko tikėtis nuo *New Haven'o* lietuvių. Tulose vietose kalbinant lietuvius prie aukų, reikėjo pabėgti kad negauti laistos; kitur vėl iszgiristi žodžius, kokių nei *Szidlavos* ubagai jau nevartoja. Kalbinant prie skaitymo lietuviszku laikaszczių, atsako: ogi velniams mą reikia tų gazietų, vercziaus tuos pinigų pragert, tai žinosiu kad nors girtas buvau. Bet nereik manyti kad vietiniai lietuvių nieko neaukautų. Tik per *Lapkriczio* mėnesį paaukavo ant *courto* \$65,00 už vieną moteriszką žodį, o kur skvajerių aukos? Ant parodos su vargu surinkau vos 55 ct. Toliaus mūsų lietuvių yra baisiai sulenkėję. Įėjus grinczion randi lietuvių bet

visų lenkiszka dvasė ir veblena lenkiszka nors nesupranta nė penktos dalies kalbos; matponiszka tai gražiau. Lietuviszka kalba tik dėl muzikų esanti pagal jų iszmanymą. Reikia pas mus lietuvių ir blaivystės apasztalų, kurie atvestu ant tikro kelio paklydusius mūsų brolius.

M. Dulskis.

Worcester, Mass. Atkakus mą į szitą miestą, jieszkojau žmonių darbuojancziusi ant darbininkiszkos ir tautiszkos dirvos, bet neradau; su atyda žiurėjau į lietuviszkus laikraszczius ar neužtiksiu korespondencijos arba bent koki aukautoją ant tautiszku reikalų, bent dovanai. Sulaukus kalėdų, susirinkus mano grinczion keliems lietuviams, pradėjau aiskinti reikalus parodos ir kankintinių ragindamas, kad paaukautu po kiek, ant ko susirinkusieji noriai ir aukavo, ir surinkau parodai 92 ct. o kankintiniams 73 ct. Vienok atsirado ir priesų, kurie velyjo geriaus pragerti deszintuką, negu paaukauti ant tautos labo. Už tatau meldžiu jus broliai isz *Worcester'io*, idant kiekvienas savo grinczijoje rinktumėte aukas ant lietuvių reikalų, kaip tai daro kitų miestų lietuvių. Tik mes nuo anų nesiliksim užpakalyje.

Mūsų kun. *Jaksztys* nors yra lietuvis, bet su kunu ir dvasė lenkas. Kad būtų kun. tautietis, nebūtų vietiniai lietuvių teip nuo lietuvių atsazalę.

A. Zalackas.

Chicago, Ill. Gruodžio 17 d. susitverė czionais socialiszkos darbo partijos kuopa, į kurią prisiraszė 24 sanariai. Susirinkimas atsibuvo *Laudauskio* saleje, kur buvo susirinkę pusėtinai lietuvių. *P. Dovydaitis* atverė susirinkimą ir paaiszkino susirinkimo mierius. Paskiaus p. *Kodis* pla-

cziai kalbėjo apie nelemtą surėdymą draugijos, apie engimą darbininkų per kapitalistus. *P. Bracziulis* (advokatas) kalbėjo teipgi apie vargus darbininkų ir ragino vienytis į kuopą darbininkų partijos, kur visi darbininkai isz vien kovodami atgaus savo darbo vaisius. Kiti kalbėtojai kalbėjo toje paczijoje mislyje. Virszininkais tapo iszrinkti: pirmsedžiu *S. Kodis*, prot. rasztininku *A. Lalis*, finansų raszt. *K. Kazokas*, kasierium *M. Dovydaitis*.

E. Kuziks.

Worcester, Mass. Gruodžio 22 dieną buvo pas mus laikytos prakalbos. Kalbėjo guodotinas kun. *A. Milukas* ir p. *J. Jaruszeviczia* isz *Bostono*. Žmonių buvo ne per daug susirinkę; buvo teipgi ir kelias moteriu. Pirmiausiai kalbėjo p. *Jaruszeviczia* apie mūsų literaturą, kuri paskutiniame laike labai bujoja. Toliaus nurodė kaip mūsų tėvus senovėje lenkai vargino ir buvo pasirengę iszplėszti net lietuviszką kalbą, tą brangiausį turimą, bet tas jiems nepasisekė, mūsų broliai susiprato, atsibudo isz to tamsaus miego ir sziandien jau karszta darbuojasi ant lietuviszkos tautiszkos dirvos ir visur drasiai kalba lietuviszka. Nurodė, kad mūsų kalba turi vietas universitetų katedrose, kurią *Maskolijos* caras nori palaidoti užgindamas lietuviszką spaudą. Ant galo paaiszkino apie parodą mūsų literatūros ir ragino nesigailėti aukų tam reikalui kaipo ir paszalpai kankintinių, isztremptų giluman *Maskolijos* už lietuvių ideją, ragino prie skaitymo knygu ir laikraszczių, per kuriuos apsiszviešime ir pralavinsime savo protą.

Guodotinas kun. *A. Milukas* kalbėjo apie sukaktuves 300 metų iszleidimo *Postillės* per kun. *Daukszą*, kuris buvo

pirmoju lietuviszku rasztininku *Did. Lietuvoi*, ir apsakė apie jo gyvenimą, kaip jisai darbavosi dėl savo brolių. Toliaus tas mus garbingas tautietis ir didvyris szios gadynės, guodotinas kun. *Milukas*, labiausiai ragino prie skaitymo laikraszczių ir knygu, per kuriuos mes galime save apsiszviešti, pastot mokintėnesis žmonėmis. Nurodė mūsų nesusipratimą, kur mes padarom turtingais svetimtauczius, szalindamiesi nuo saviszkių, kurie atlieka reikalus geriaus už žydus arba ir kitus, tankiai nukriaudžiam savo brolius ir norime prapuldyt jeigu kuris užsideda kokį biznį. Tas paeina isz mūsų nesusipratimo ir tamsybės. Isz ties prigul garbė guodotinam kun. *Milukui* už tokias prakalbas ir darbszumą; klausant tokių prakalbų niekad nenusibostu. Ant galo kalbėjo vietinis kun. *Jaksztis*, bet jo kalba nebuvo tautiszka ir nēr kas apie ją raszyt.

Mūsų szv. *Jurgio* draugystė isztaria szirdingą aczių guodotiniams kalbėtojams. Tokios prakalbos pas mus yra tankiai reikalingos, kad atvestu ant gero kelio visus tamsunus. Ateitėje gal ir *Worcesterio* lietuvių susipras bei pradės darbuotis ant tautiszkos dirvos ir neužmirsz savo motiną Lietuvą.

J. Vieraitis.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“

Westville, Ill. Tuli tautietcziai nuo senei jau geidavo sutvert kuopą *T. M. D.* kas ir pasisekė. Nedėlioje, 24 Gruodžio, tapo suszauktas susirinkimas į *Picolo* svetainę, kur iszrinkus susirinkimo pirmsedžiu *Antaną Žibutį* o rasztininku *Juožą Uzdavinį*, pirmsėdis paaiszkino susirinkusiems dėl kokio mierio tapė susirinkimas suszauktas ir isz-

aiszkino T. M. D. įstatus. Po iszaiszkino greitai atsirado tautiečių, noriečių prisiraszti prie T. M. D., kur prisiraszė 20 sanarių, vieni užsimokėdami pilnai, kiti dalį tik-tai. Dabar mūsų kuopa turi 23 sanarius, nes trys yra isz Pittston, Pa. kuopos. Pinigų tapo sudėta \$10,80 ct. kurie tapė nusiusti centr. kasieriui, p. A. Olszevskiui.

Vienok susitvėrimas T. M. D. kuopos neliko neklindytu nuo kun. Ambrazaicio. Ant rytojaus, pirmą dieną kalėdų, kunigas per pamokslą visus, kurie tik buvo ant susirinkimo susitveriant kuopai, iszvadino žalciais, už tai, kad be jo daleidimo sutvėrė bedieviszką draugystę. Kun. labiausiai nepatiko tas, kad prisiraszė ir pirkliai. Kunigas paszaukęs vieną mėsinyką norėjo patirti, kas buvo ant susirinkimo kalbėta, bet tasai nepasakė, ir kaltino kunigą už nebuvimą ant susirinkimo. Kunigas pradėjo gazdyti mėsinyką nepirkęs mėsos ir liepė savo gaspadinei užmokėti, kiek buvo anam mėsinykui kalta; gaspadinė užmokėjo skolą ir pasakė, kad kunigas liepęs daugiau žalcio mėsos nevalgyt ir net jo namų lenktis. Bet kiek asz žinau apie tą mėsinyką, tai yra labai geras ir doras žmogus ir dėlto rodyju vestviliečiams viską pas jį pirkti o ne pas kokį svetimtautį ir kunigo zaunų neklausyt.

Jeigu mes turėtumėm kunigą tautietį, tai vestviliečiai lietuviai būtų eilėse pirmųjų tautiečių ir viskas eitų sparčiau, nes žmonės yra duosnus ant visokių reikalų. Reikia gerų agitatorių, o tujų visur stoka.

Draugas.

So. Boston, Mass. Gruodžio 19 dieną T. M. D. turėjo susirinkimą svetainėje po num. 318 W. Broadway, kurį atvė-

rė kuopos pirmsėdis p. Jeruszeviczius, ant kurio pribuvo garbus mūsų tautietis, kun. A. Milukas ir savo karszta prakalba szirdyse visų susirinkusių uždegė tėvynės meilę, kurio prakalbą paduosiu į sekantį num. „Vienybės.“

Po prakalbų tapo renkamos aukos paszalpai kankintinių, kur tapo surinkta \$2,79 ct, Surėdžius kuopos reikalus tapė nutarta:

1. Visos kuopos turi gauti tiek knygų kiek turi sanarių, nežiurint ar tulas sanarys yra pilnai užsimokėjęs arba ne. Bet kuopos vyriausybė turi knygas duoti tik tiems draugams, kurie yra pilnai iszsimokėję; nuo neiszsimokėjusių turi kaip galint kolektavoti.

2. Nutarta susidėti su „Ukininko“ redakcija, kad būtų galima iszleisti daugiau liet. knygų ir labiau jas paskleisti Lietuvoje.

3. Ant centraliszko prezidento mūsų kuopa perstato, kaipo darbsztų tautietį V. M. Sabonį isz Lawrence, Mass.

4. Kad kiekviena kuopa laikytų susirinkimus kas trys mėnesiai viena diena.

5. Kad centraliszkas komitetas pasirupintu apie igyjimą czarterio. (Mums rodosi T. M. D. czarteriu turetų būti vien meilė tėvynės ir brolių pokuriuom tarėtų susiglaust visi lietuviai. Charter'is yra visai nereikalingas dėl draugystės. Red.)

6. Mūsų kuopa isz pirmiaus turėjo surinkusi aukų \$1,51, tarp kurių 25 ct. yra Stan. Jankaucko, ant parodos reikalų ir dabar nutarė pridėti \$3,49, kad būtų \$5,00 ir nusiusti centr. parodos kasieriui p. J. J. Paukszečiui. Ant kankintinių kupa surinko aukų \$2,79 ct. prie kurių pridėjo T. M. D. kuopos kasierius p. M. Zoba 21 ct. kad būtų \$3,00, ką teipgi nutarta siusti į „Vienybės“ redakciją.

Ant galo mūsų kuopa iszta-

ria kun. A. Milukui szirdingą aczių už apsilankymą ir prakalbas. Mūsų kuopa gali pasigirti kad geriausiai stovi už visas kitas. Mes velyjame kad ir kitos visos kuopos mus paksētu, keldamos balius ant tautiszkių reikalų pelną paskirdamos ir visokiais keliais rupintusi kaip igyti pinigų, be kurių nieko nenuveiksime. Mūsų kuopa dabar savo kasoje turi per \$30,00. Jeigu visos kuopos teip gerai pinigiskai stovėtu, kaip mūsų, tai veikia galėtumėm kokį svarbų raszta iszleisti. Delto atsiszaukiame į visas kūpas ir tautiečius kviesdami prie darbo dėl savo nuvargintos tėvynės. Dirbant be perstojimo ir be nuoalsio tikrai, įstengime nuveikti tautiszkius reikalus. D. Sergunas, sekr.

Prie Lost Creek, Pa. kuopos naujai prisiraszė:

582 M. Kalvaitis	-25
583 M. Czivinckas	-50
584 A. Kamaroczius	-25
585 J. Žiuravyczius	-60
Metinę užsimokėjo:	
V. Vaicziunas	1—
J. Skystimas	-60
M. Bridickas	-70
J. Bagdanavyczius	-10
J. Vaicziunas	-95
J. Pusackas	-60
J. Daniseviczia	-60
J. Tumosa	-60
M. Ruzskys	-70
J. Szeinys	-30
J. Bridickienė	-30
A. Žiuraitis	-35

Viso \$9,35

Mahanoy City, Pa. Naujai susitvėrė „T. M. D.“ kuopa ir prisiraszė:

586 Ig. P. Lapinskas	-60
587 M. Lapinskas	-60
588 J. Kalėda	-60
589 J. Mockaitis	-60
590 A. Balanavyczius	-60
591 J. Krasnickas	-60
592 Ig. Brazdžiunas	-60
593 P. Kuburtavyczius	-25

504 K. Kuburtavyczius -10

Viso \$4,55

M. J. Damijonaitis.

Reikale susidejimo su „Ukininku“.

Pagal užmanymą susidėti „T. M. D.“ su „Ukininko“ redakcija pritarėjų randasi gana daug. Bet abelnai mums dar nesuzizinojus su „Ukininko“ redakcija sunku ką spręsti, gal jie nesutikt ant mūsų iszlygų. Tame reikale parasziau (27.XII.99.) „Ukininko“ redakcijai. Matysim ką atsakys.

M. J. Damijonaitis.

Kaip galima „blogu darbininku“ pastoti!

Vertė isz vokiszko A. B.

Mano draugas, kurį asz jums noriu perstatyti, geras darbininkas. Vis tas pats, kaip asz jį pavadinšiu, ar Jonu Darbszcziu, ar kiteip kaip, koznas isz juš jį patįs ir tikru vardu pavadins.

Žmogus, apie kurį asz czia papasakosiu, tik pereitą savaitę įstojo į organizaciją darbininkų, nors jau turi apie 40 metų, ir sztai kokiu budu tai atsitiko.

Jonas Darbsztys jau 12 metų kaip dirba tam pacziam pabrke ir delto tur neperblogą uzdarbį. Pabrikantas, kalbedamas apie jį, niekad neuzsimirszta pasakyti: „asz norėcziau tik vien tokius darbininkus turėti!“ Jonas iki sziam laikui niekad nelankė jokių susirinkimų ir nuo organizacijos isz tolo bėgo, kur — kaip jis sakydavo — tik vien rėknius ir garbės geidziancius gali pamatyti.

Nors Jonas ant savo draugų tik kaip ant garbės jieszkančių žiurėjo, betgi ir pats turėjo savo mažą garbės geidulį.

Priesz du metu jo tėvas gavo auksinį medalį už 30 metų tarnavimo tam pacziam ponui.

Senukas džiaugėsi, bet džiaugsmas sunaus neturėjo rybų, ypacz kada pabirkantas, prie apeigos tos iszkilmės, jam per petį pamusęs tarė: „Mano drauge, Jonai, prie tavęs ir ateis eilia. Dą tu turi 18 metų laiko.“

Ateinancioj' nedėlioj' Jonas padare passavo mažą pokylėlį, pasikvietė save geriausias draugus, ant „szaukszto užpės“, kaip jis mėgdavo sakyti, idant atsizymėjimą senio prigulincziai apvaiszczioti. Ak! ką jis nebutų davęs, kad 18 metų senesniu buti! Ateitė jam iszrodė rozēm iszkaiszyta, kaip ir dabartė, bet tas ne ilgai jį apgaudinėjo.

Pirm vienų metų pati jam pagimdė treczią kudikį ir dėlto jis priverstas buvo sykiu iszimt 50 frankų nuo suczėdytų 150. Tuom tarpu ir jeiga jo pasimazino, nes pabirkantas tik dalį dienos dirbti pradėjo. Neuzilgo Jonas priverstas buvo ir likusį szimtą iszimti. Dabar tiktai jis pamatė, kad neteisingai buvo tinginiais vadinęs tuos, kurie nieko į szalį nebuvo padėję.

Bet tai dar buvo nepaskutinė isz jam paskirtų nelaimių. Vieną Gruodzio vakarą, kada jis su savo paczia susirietęs užpelną dalino ir mums visiems labai pažįstamą litaniją atkar-tojo:

— „Tiek duonkepiui, tiek mėsinjku, tiek už randa...“ tarė jam draugė gyvenimo su verksmingu balsu: „Mes negalim szį sykį randos užsimokėti, nes asz, idant atlygint gydytojui ir aptiekoriui, likau visą sanvaitę skolinga duonkepiui; kaip asz pas jį paskutinį kart buvau duonos, jis jau mą nenorėjo duoti ir turėjau pažadėti, kad sziantdien užmokėsiu. Eik pas namo savininką ir papraszyk jo, kad palauktų iki kitos iszmokesties.“ Ne!—tarė Jonas, ilgais žingsniais mieruodamas stubą. Eik tu, jeigu nori!

Ne buvo jai ką daryti, turėjo eit. Bet savininkas namo ir girdėti nenorėjo, tik grasino iszmetimu, jeigu į 48 valandas nebus randa užmokėta. Jis neiszpildė savo grąsinimo, bet nuėjo pas pabirkantą ir papraszė jo, kad tas nuo uzdarbio Jono atitrauktų prigulinczius jam pinigų.

Pabirkantas tuoi paszaukė Joną ir pasakė jam nelabai meilingu balsu: „Tu žinai, Jonai, kad asz nemėgstu darbininkų, kurie skolų prisidirba; nuo tavo uzdarbio asz dalį atlaikysiu, idant randa užmokėti, jeigu tu ant to tinki. Dar sykį sakau tau, Jonai, nors asz tave vis už gerą darbininką laikiau, bet jeigu tas atsi-kartos, tai asz priverstas busiu...“

— Ale pone — tarė nelaimingasis — asz sziantdien toksai pat žmogus, kaip ir pirma buvau.. Labai gerai! labai gerai! bet mą ne taip rodosi, nes tu neužmoki randos. Pirmą kart tas tau atsitiko, bet tegul ir paskutiniu kartu buna.

Jonas nuleidęs galva grįžo namon. Pargrįžęs rado savo tėvą, kuris pas jį tik nedėldienis atėdavo. Jausdamas naują nelaimę, jis paklausė, kas naujo girdėti.

— Taip, yra naujo mano nelaimingas vaike. Sztai kas: asz, kuris mislyjau užbaigt savo dienas be tavo paszalpos, nuo ateinancio mėnesio turėsim pas tave prieglaudos jieszkoti. Mane atstatė nū darbo. Asz jiems per senas.

Jonas mislyjo, kad protounstos. Sukeitęs rankas ant krutinės, jis kraipė galvą, lyg kad sakydamas:

— Ar tai galima!? — Ir paskui balsu, nuo kurio visi sudrebėjo, jis tarė:

— Jie tave be darbo paliko! O szunes! Tas medalis buvo medum ant szitos pilulės, kad ji ne butų taip karti!

— Ką darysi, suneli, kad

nėr jokių tiesų priesz szitokias begėdystės. Tik viens lieka: susivienyt visiems darbininkams ir apybuoti jų svavale.

— Teisybę sakai! Lieka tik viens vaistas, gal dar jis ilgai neatnesz naudos, kad ne mes, tai mus vaikai tik sulauks nuo jo vaisiaus, taigi, dar sziantdien einu ir prisiraszau prie organizacijos!

— Eik, Jonai, velyk vėlai, ne kaip niekad.

Laiszkas isz Pilipinu.

Dabar papasakosiu apie savę ir karę amerikonų su pilipinieciais. Mes nuplaukėme į Manilą 25 Liepos 1899 ir gavome pasilsėti 14 dienų; paskui mus aprėdė su geltonais rubais, kaip neszioja czionais paprasti žmonės, davė krepszi isidėti dziovintai duonai, blekinę dėl vandens ir szaudyklę su 150 szuvių, kur paskui nutraukėme į vakarinę szalį, į miestelį Imus, 15 mylių nuo Manilos. Beeinant į Imus mane net szturpulei pagavo matant isz žemės žmonių grobus kyszant, nes po didelei musztynei Berzelio mėnesyje, kur tapo nemenkai užmuszta isz abiejų szalių, lavonai tapo pakasti visai negiliai, kur užėjės lytus nuneszė visą nuo virszaus žemę ir taip nunuogino lavonus. Vieno matyt kojės isz žemės iszliandę, kito galva, treczio szonkauliai. Mat labai sukasti žemėn kaip gyvuoliai. Miestelyje Imus apsigyvenome bažnyczioje per keletą dienų ir buvo mums labai gerai. Kurie bažnyczion netilpo, tai apsigyveno gyventojų grintelėse—purvyne ir iki kelių klampojo. Rugsėjo 18 dieną taisėmės pereit upę Pasig, kur kitai pusėi buvo didelės pajiegos pilipiniecių. Musų vadas pasiuntė du kareiviu apzvalgyti pilipiniecius, kuriuodu pilipinieciai sugavo ir tik po 5 dienų pasisekė

jiems pabėgt. Parbėgusieji papasakojo apie didelius pilipiniecių apsikasmus kitai pu-sei upės ir mes czion nieko nekuszinę nutraukėm ant San Fernando, kur užpuolę pilipinieciai užmuszė 14 amerikonų ir daugybę sužeidė. Amerikonai atsikerszdydami sudegino aplinkinins kaimelius. Spalnio 2 dieną turėjom vėl nemažą muszį kur tapo užmuszti 9 amerikonai su vienu apicieru ir 24 sužeisti. Mano laimė, pilipiniecių kulka nepataikė. Guliu duobutėje isirausęs ir szauju kas žin kur. Musų pulko buvo visi jauni kareiviai ir nieko nežinojo apie pilipiniecių budą, taip pat ir apicierai, kuriems po tų dviejų muszių visai galvos apsisuko. Kad visai neprazutu musų pulkas, tapome sugrazinti į Manilą ant sargybos, nes pilipinieciai buvo per 3 myles tik nuo miesto ir mums grįz-tant dar užpuolė 6 sugaudami o 2 mirtinai sužeisdami. Pilipinieciai turbut žinojo kad mus pulkas avys ir dėlto taip mus užpuolinejo. Maniloje yra daug geriaus, negu kur valkiotis po bruzgynus. Nuo 8 val. vakare po 6 kareivius daikte su užmautais durtuvais ir 100 szuvių vaikszczirojame po gatves, jieszkodami maisztininkų, nes nuo 8 val. yra užginta bent kam ant gatvės pasirodyt. Amerikonų ligonių Maniloje yra baisybė, viena dalis sužeistų o kita tai nuo visokių ligų, kaipo tai sziltinės, drugio ir trydos. Ką raszo Amerikos laikraszcziiai apie karę czionai, tai grynas melas, czion viskas dėstisi kitaip. Amerikonai papratę gerai pavalgyt, iszsigert, iszsimiegot ir tt. o to viso czion negauna nei pavuostyt ir esant kitokiam orui ir vandeniui, serga visokioms ligoms ir mirszta. Nuo muszio mirszta viens, o nuo ligų 3-5 vis. Nuo 2 dienos Rugszuczio iki 16 Spalnio ant naujų kapinių Maniloje

palaidojo 652 kareivių, o kur kitos vietos? Apsirgusius laiko 3 mėn. ligonbutyje ir nepasveikus gražina Amerikon į San Francisco.

Policijantai Maniloje gauna \$18,00 ant mėnesio; darbininkas su pora jauczių ir vežimu ant dviejų ratų gauna \$15,00 ir valgi; ligonbutyje dirbanti gauna \$6,00 ir valgi; virėjai \$5,00. Pilipiniečiai ir kinai dirbanti pas Amerikos valdžią gauna po 45 ct. ir valgi ant dienos, ir padaro tiek darbo kaip 5 amerikoniai. Dirbanti pas vietinius kapitalistus gauna po 20 ct. ant dienos. Dirbtuvių kokių tai Maniloje rodosi nedaug yra. Yra dvi dirbtuvės cigarų, kuriose dirba 8000 darbininkų gaudami po 18 ct. ant dienos. Teipgi daugelis darbininkų dirba ant dokų ir laivų, bet netyriau kiek gauna algos. Dėlto turbut ir Amerikos milijonieriai teip skverbiasi į Pilipinus dėl pigumo darbininko, nes pagal mokamas algas Amerikoje, csion dirba dovanai darbininkai. Bepjigu susiplėszt milijardus apvagiant vargšus darbininkus.

Iš pradžių Maniloje buvo viskas labai brangu, už 75 ct. buvo visai prasti pietus, dabar galima gaut už 50 nekiek geresnius; pleczkutė alaus 20 ct. bet dabar jau pradėjo virt alų ir Maniloje, tai galima gaut stiklą už 10 ct. Degtinės pleczka \$1,25, stiklelis 20 ct. Tiktai cigarai pigus, po centą.

Beturčiai vietiniai žmonės viską nesžioja, ypatingai moters. Arklį, jautį ir ratus retas kas turi. Amerikoje dyvyjasi iš slovakių, kad tokį didelį bliudą melynių nesza ant galvos, bet yra kuningos moters, nors kresnos. Pilipinietė yra tik kudikis priesz slovakę, bet kokį didelį rysį malkų nesza ant galvos, tai vargu panesztu slovakę. Maitas pilipinieciū beturczių, tai

ryžiai ir žuvutės. Duoną ir mesą valgo tik turtingesni. Beturčiai mesą valgo su lygiu godumu kaip ir Lietuvos beturčiai. Net szlyksztu ir žiurėti ant tokios sistemos, vieni nežino kaip jau gaszlauti valgiuosė o kiti gal užspringt pripuolę prie mėsos.

Ant kiek patyriau, tai gyventojai norėtu jau pasilsėti nuo karės nelaimių kad ir po Amerikos jungu, numetę iszpaniską. Penkis metus lenktis vieniems ir antriems su trečiaisiais — iszpanams, pilipinieciams o dabar amerikonomams—yra labai įkirėję. Girdėti kad daugelis isz Aguinaldo eilių kareivių pabėgą.

Su tikėjimu vietinių gyventojų tai asz neiszmanau; vieni szvenczia subatą, kiti nedeldienį. Bažnyczių, kunigų ir tinginių (zokonykų su zokonykėms) tai be galo yra daug ir jie nenori amerikonszkos valdžios, nės negalės lupti nuo vargšų deszimtinių. Jau dabar yra daug tokių parapijonių, kurie nieko neduoda kunigams ir tiejie juos keikia kaipo bedievius. Pilipiniečiai neturi gyduolių ir gydytojų ir laiko tokius daiktus už mažos vertės atsiduodami ant Dievo valios ligose ir kokiam susirgus užperka miszias ir duoda aukas į tulas stebuklingas bažnycias lukėdami sveikatos. Pilipiniecių tikėjimas toks kaip ir lietuvių, susirgus atsiduoti ant Dievo valios ir mirti pirm laiko, kad greicziaus pakliut į dangų. Maniloje szv. Vincento bažnycioje, altoriuose yra palaidoti du szventiejie, gulinti ant gražių, auksu iszpuosztų, pogalvių ir užkloti su labai gražioms kaldroms. Apie juodų žmonių visados pilna, kurie praszo, meldamiesi, nuo mirusių, sveikatos. Spalnio 18 dieną vienas senas ispanas tapo atstatytas nuo bažnytines tarnystos ir netekęs užsilaikymo, perpykęs apskundė ame-

rikonomams, kad bažnycioje yra pakavota ginklų. Amerikonai perjieszkoję rado 15 szaudyklių ir 21 revolverį, parako ir dinamito. Tasai judoszius ispanas gavo už tai pas amerikonus darbą. Numirus kokiam turcziui, tai zvanija visų bažnyczių varpai, kad net murai dreba. Turczius laidoja bažnyczių kelnorėse arba ant kapinių, kur sienose yra iszmuryti kaipo lietuviszki pecziai, į kur įstumia lavoną su grabu, užmuryja ir uždeda paraszą užmokant ant 5 metų. Praėjus 5 metams, jeigu mirusio giminės neužmoka už tolesnį laiką, tai iszima isz to pecziaus lavono kaulus ir meta į kaulinyczią, kurioje yra ke-liolika vežimų susimaisziusių visokių kaulų. Beturcziui numirus nezvanija nei joks varpas ir nabagą suvynioję į paklodę palaidoja. Turcziams visur ir visados geriaus!

Maniloje yra viens žydas isz Prienu, turi karcziamą ir prostitutcijos namą, kuriame lieka visos amerikonių algos. Kaip mudu su tuomi žydu kalbam lietuviszcai, tai nieks nesupranta.

Asz labai džiaugiuosi isz aukų ant parodos ir kankintinių. Mes trys, nors esame labai toli nuo savo tėvynės, teipgi prisidedam nors su menka auka po 50 ct. ant parodos. Linkiu tautiszkies reikalams kuomigeriausio pasisekimo ir kad visi lietuviai juos szelptu. Sveikinu visus savo draugus ir pažįstamus Plymouth'e bei kitur.

Antanas Sujeta.

Kunigas nubadejo.

Mirus kun. V. Kraucziunui Brooklyne, kunigai per pamokslus ir jų nabasznykas „Garsas“ peikė mus parapijonus, buk dėl mūsų szyksztumo turėjo mirti isz bado velionis kun. Kraucziunas. Ypa-

tingai peikė parapijonus kun. Žebrys už numarinimą badu kunigo ir mes nieko nežinodami tylėjom, mislyjom kad teip ir yra buvę. Bet sztai pasirodė ir tiesa. Kun. Kraucziunas numirė ant pinigų!

Pas mus, Brooklyne, tesėsi per pusantro mėnesio bažnytinis feras, ir 10 dieną Grūdžio, nedėlioje, kada buvo dovanai įzenga ir prasidėda nū 3czių valandos po piet, kur susirinko daugel žmonių, nes galėjo gert ant Dievo garbės kad pilvas truks ir grieko nebūs, pradėjo pardavoti palaikus kun. Kraucziuno. Viens pirko mazgotę, kits autus, trečias marskinius, ant galo iszkėlė bruslotą; viens pasiulė 10 ct., antras 15 ir pardūtojas norėdams gauti daugiau paėmęs augsztinyką bruslotą pradėjo purtyt ir iszkrito pundelis ant aslos, kurį p. K. iszvyniojęs perskaitė \$145 dolereil ir sako tai bus dėl parapijos. Szale manęs sėdinti moteriszkė prabylo: „tai tau geriausia, kunigas isz bado numirė o szimtai skuduriūs valkiojasi.“ J. S. balsiai atsiliepė: „visi laikraszcziiai rekė, kad mus prabaszczius badu numirė o skuduriūs svarais galima rast pinigų!“ Tada kun. Milukas prabylo: „užsidaryk durną, ką tu czia su laikraszcziiais.“ Paskui pradėjo atydziai kratyt kitus skar-malus jieszkodami pinigų. Bet apart to velionis kun. Kr. turėjo pinigų ir ant palukio paskolines. Tie brusloto kieszniuje likę tapo neuztikti nū artymųjų. Taigi dabar supraszk žmogau?! *Dzukas.*

Link kankintiniu komiteto.

Su aukavusiais ant kankintinių už lietuvisztę, mes pilnai pritariam ant perstatyto komiteto:

Dr. J. Szliupo—prezidentu,
P. Szerno—rasztininku,
A. Olszevskio—kasieriaus.

Aukų rinkėjas

J. Naujokas.

Brooklyn, N. Y.

Padekavone.

Mes Clevelando lietuviai sudedam padėkavonę gūdotinam kun. J. Sutkaicziui už atlan- kymą mus lietuvių Clevelande ir aprupinimą dvasiszku penu. Kun. J. Sutkaitis drutino lie- tuvius kiek galėdams dvasėje lietuvių, kad būtų tvirtais lietuvių dvasėje, kad nesiblaszkytų prie lenkų ar kito- kių tautų, nes žinoma, lietu- viai papratę nū senai lenkam tarnanti ir nekurie lietuviai dar ir dabar tarnauja szitoi laisvai szalyje. Kun. J. Sut- kaitis vardan gerovės visų lie- tuvių praszė, kurie turi nors mažą kibirksztelę savo szirdy- se meilės tėvynės Lietuvos, idant laikytusi visi kruvoje, nes tik tada galėsim ką gero nuveikti dvasiszkuose ir tautisz- kuose reikalūse, už ką visi lie- tuviai Clevelando szirdingai dėkavojame. *Komitetas.*

„Vienybes“ redakcijai

gaunamos szios naujos kny- gos.

- Vilius Tell.* Drama pen- kiūse aktūse, versta iz vo- kiszkos kalbos per D. V. Ku- dirką -30
- Laisvos Valandos.* Eilės. Paraszė D. V. Kudirka -15
- Pasakos.* Pagal Krilovą pa- raszė Dr. V. Kudirka -10
- Laima ir Planetos* -25
- Aidas Lietuvos darbininkų* num. 3 ir 4 -15
- Lietuvos Darbininkas* num. 3 -20
- Iz ko kyla melai* -75
- Gyvenimai Szventuju* ant koznos dienos 6-ta dalis -65
- Vienakis.* Apysaka iz ga- dynės prancuzų revoliucijos—5
- Ką turime veikti dėl mūsų* izszganymo -5

Isz visur.

Berlyne ant antropoliogisz ko susirinkimo Dr. Simon iz Elbing'o, vakariniuose Pru- suose, prisiuntė potografiją ir

nuo pustrėczio colio vuodegai- tę vieno užgimusio kudikio, kurią jis buvo nupjovęs. Tė vai buvo labai nusiminę iz sa- vo kudikio, kuris pagl Darvino teoriją paėjo nuo bezdzionės.

Ispanijoi, Katalionijos pro- vincijoi, susitarę socialistai su anarchistais pareikalavo nū valdzios paleidimo iz kalėjimo suaresztavotų žmonių, pažvelg- tų anarchistų sūkalbiūse mies- te Montjuich. Jeigu valdzia jų nepaleisenti, tai socialistai pa- kelsę straiką visoi Ispanijoi.

Ispanijoi susivienijo 240 pirklių draugyszčių kad nemo- kėti jokių mokeszčių ant vals- tijos reikalų. Visoje Ipanijoi atsilieka skaitlingi susirinki- mai, ant kurių daugelio vado- vauja moters ir protestūja priešzais mokeszčius ant ka- rizzkų ir kitų blėdingų reikalų. Ministetrija yra baimėje, kad nėgalės izszlaikyti monarchisz- kos valdzios dėl stokos pi- ningų.

Varszavos gubernijoi viena ukininkė sirgo dziova ir jaus- dama artinantės myrį ir bijo- dama, kad jei mirus vyras ne- apšvestu su kita, kur turētu jos 4 vaikai kęsti vargą, susi- szaukusį jū pas lovą, apkrovę sziaudais ir uzdegė.

Szale Krokavos, Galicijoi, iszimylėjo 17 metų mergina, dukte girios sargo, į kito sargo sunų 25 metų seną. Abiejų tėvai buvo prieszingi jų apsi- vedimui ir dėlto iszimylėjusie- jie apsiēmė iz meilės numirti kartu. 23 Ruggpjuczio nuėjo jūdu į girią, kur vyriszkis su dviem szuviais užmuszė mergi- ną ir norėdams pats užsiszauti iszsiplikino tiktai akis. Na- bagas tapo patrauktas po sudu už žmogžudystę, bet prisaikin- tiejie jį iszrado nekaltu, o tik- tai abejus tėvus, kurie gynė jūdvim apšvesti. Tėvai da- bar gailisi savo vaikų, kada viens negyvas, antras aklas,

Czekai apskundė Austrijos ministru pirmsėdį Clary už spaudimą czekų oszelpimą vo- kieczių, dėlko turėšenti nupul- ti vieszpatystė. Kur gyvena skirtos tautos, tai visos lygias tur turėti tiesas, per ką stip- riai stovės vieszpatystė.

Varszavos kuratorius iz- siuntinėjo visiems Lenkijos di- rektoriams cirkuliarus link mokinimo lenkiszkos kalbos pradinėse mokyklose: 1. mo- kintojai tikėjimo dalykų turi tiesą pasirinkti sau dienas ir valandas ant to parankiausias, ir 2. paskirtą laiką izszguldy- mui lenkiszkos kalbos suvar- toti tokiu budu, kad būtų vai- kams lengviausiai skaityti ir raszyti. — Pagal tokį kurato- riaus paliepimą Suvalkų gu- bernijoi vaikai turėtų buti mo- kinami lietuviszka.

Iz Bremeno izszplaukė į Austriją garlavis „Koenigin Luise“, kuris dėl tirsztumo miglų pakrasztyje Belgijos įplaugė į dumblą ir liko įklim- pęs.

Angliskas transportinis lai- vas „Ismore“, gabenantis ka- reivius į piet-Apriką užplaukė ant ūlos St. Helena užtakoje ir nuskendo. Kareiviai tapo izszgelbėti, bet 250 arklių pri- gėrė.

Bavarijoi nū 1840 m. klios- toriūse, kurių yra net 30, pasi- daugino kunigai ir jų kandi- datai nū 243 ant 1717; minysz- kų nū tų pat metų pasidaugi- no nū 716 ant 10,155.

Prancuzijoi szį metą buvo 55,000 myrių daugiau, kaip gimimų; gimimų gi buvo ma- žiaus už praėjusį metą 18,000. Teip prancuzų tautai nykstant atsidarys durys ateivystės į Prancuziją vokietėms, olandie- tėms ir szveicarėms pirmiausiai kaipo susiedėms.

Belgijoi, miestelyje Fire-

lingham, arti Prancuzijos ru- beziaus, iszėjo 40 vaikų ant ledo pacziuzinėti ir viesiems subėgus į daigtą perluzo ledas ir visi prigėrė.

Italijoi, netoli Salerno už- griuvo nutrukę nuo virszunės kalno uolos, apie 50,000 ketur- kampių mastų ant miestėlio Amalfi, kur užmuszė 10 žmo- nių ir sugriovė keletą namų.

Tautiszka-Darbinin- kiszki Susirinkimai.

Pittsburgo Lietuviszka kny- gyno Draugystė bei darbinin- kiszka kūpa parengia susirin- kimus su prakalboms, ant ku- rių kalbėtojai bus netik izz- vietinių inteligentų, bet pri- bus garsus lietuviszkas darbi- uinkų prietelis Dr. J. Szliu- pas izz Scranton, Pa., ant ku- rio tai susirinkimo užpraszo: merginas, jaunikaiczius, vyrus o ypatingai motinas szei- mynų, idant persitik- rintų kām yra žmogus ir kokiose sanlygose turi gyvent ant szios pasaulės, bei kad įkvėptų anas idėjas savo vai- keliams, kurie augdami dar galėtų lavinti savyje žmogisz- kas pažvalgas, o paaugę stot į dideises proletariato armijos eiles bei skelbt nesuprantan- tiems savo broliams darbinin- kiszkos lūmos kanczias.

Susirinkimai atsibus 12, 13, 14 t. y. Pėtnycziui, Subatoi ir Nedeliui Szausio mėn. 1900 m. nū pusės po szesztos valandos vakarais ant J. Weber'o Hal- les, kampas 27 ir Sarah gatvės S. S. Pittsburg, Pa.; kitomis dienoms iki dienos Dr. J. Szliupas aplankys lietuvius gyvenanczius kaimynystėje Pit- tsburgo, o ant 20 bei 21 dienos, to paties mėnesio, laikys pra- neszimus kambaryje Lietuvisz- ko Knygyno po No. 2030 Sa- rak gatvės S. S. Pittsb. kuris prasidės nū 3 val. po pietų.

Kū skaitlingiausiai susi- rinkti szirdingai užpraszo

Komitetas.

IDĖJA ANT MĖŠLYNO.

(Apsaka mūsų dienų).

Aukauja broliams Lietuviams

M u s ō .

„Lietuviu gimiau Lietuvoje, dėl lietuvių gyvensiu ir lietuviu mirsiu Lietuvoje“. Po mano stogu skambės tik tai mano prigimta lietuviška kalba; didelei nusidėčiau prieš dorą, prieš sąžinę, jeigu neišpildyčiau savo žodį, — bet ar galima apie tai nors truputį abejoti? Jug aš neesu koks vėjo pamušalas, kaip ne kas galėtų perversti, arba va... kaip seną rankovę? Teisybė, nevienas iš mūsų ir nešimtą kartų prisiekavojo, da-gi su tokia energija, kad rodos, visas svietas ragožiais atsistos, bet-gi tikroji idėja liks nepalytėta! Ar gali saulė tekėti iš vakarų? ne viens pasakė. O ant ko-gi šiandien nūėjo tie jų garsus, garbingi žodžiai? Tikrai nuo vėjaputų atėjo ir vėjais sau nuėjo!...

Visi juk sakė: gyvensim ir dirbsim išvien su savo broliais dėl labo savo tėvynės Lietuvos, o kur-gi šiandien tie „milžinai“? Kur jų žadėti darbai ir vienybė? Kur jų tėvynė? Visur pakriko: vieni tapo kaimynais kalmukų, kiti — totorių broliais; žodžiu, nevienas jų apsirinko sau tėvynę, kaip sako, kur baltos meškos riaumoja, arba kur pipirai auga!

Baisu, kad nei ant savęs negali užsitikėti! Vienok da kartą sakau, juog nevejaviaikių pėdomis pasiskyrčiau eiti, ne dėl karjeros gyventi, tik su tikra idėja ir tik dėl idėjos!”

Teip nesykį sanprotavo ir garsiai kalbėjo prieš savo draugus Jonas Sapas, da visai jaunas vaikinys, mokintinis aštuntos klisos. Budamas da septintoj klisoje savo moksl draugiams sakydavo, kad užvis pavojingiausia ir didžiausia klaida yra jaunam žmogui, da neturint jokio pamato gyvenimui, susipantoti su „mėlynake“, — tai anot jo, baisiausias apinasris, kurie žaislais pasižiaboja savo jauną gyvenimą ir družiai pririša prie neišjudinamo stulpo save ant prapulties. Jaunas žmogaus, jis sakydavo, turi buti nieku nesurištas, tik mokslu, nes mokslas reikalauja labai didelių pajiegy ir tos pajiegos turi buti liuosos nuo viso ko, kas nepriguli prie mokslo. Da su didesniu pasipiktinimu, budavo, šneka, kad lietuvis veda lenkę, vartoja namuose len-

kišką kalbą, bet užvis blogiausiai, kad ne savo vaikų nemokina lietuviškai. Tėvas, anot jo, kuris nemokina vaiko pirmučiausiai prigimtos kalbos yra tikru pardaviku savo tėvynės ir ne tėvu yra, tik dvasišku zudytoju savo kudioki! Ištikro Jonas Sapas iš pat jauno išrodė karštu mylėtoju tėvynės ir nebereikalo jį moksl draugiai lenkai vadindavo „litvomanu“.

Jonas Sapas yra pasiturinčio ukininko sunus. Iki penktai klisas tėvai leido jį mokslą su didelių noru ir troškėti troško įsileisti jį kunigus. Tik spėjo Jonas pabaigti keturias klisas, štai tėvai suskato vežti jį dvasišką seminariją. Jonukas gi, nepaisydamas ant tėvų užgaido, davė sau žodį pabaigti visas aštuonias klisas ir tolyn skirtis vakus pagalsavo pašaukimą. Nors tėvai keikė prakeiksmu savo priešingą sunų ir atmetė jį visai nuo savęs, vienok Jonukas pasitikejo ant savo išgales ir pats savo pajiegomis varė tolyn gimnazijos mokslą. Jisai turėjo labai gerą galvą, mokelas jam sekėsi, tai netik pats mokinosi, bet ir išteko laiko mokinti kitus už save jaunesnius mokintinius ir tokiu budu užsidirbdavo sau ant viso užlaikymo. Netrukus prašvilpė tie keli metai ir Jonas Sapas pasijuto aštuntoj klisoje beėsas. Jisai buvo labai tvirto budu, nemėgo jokių pragaištingų prajovų, bereikal skatiko niekur nenumetė, per ką jau turėjo susidėjęs kelioliką dešimčių rublių tolesniam laikui, nes aiškiai žinojo, juog da keletą metų reikės kovoti už buvį universitetą einant. Ypačiai paskutiniai metai gimnazijos mokslo jam buvo labai pinigingi: jisai mokino vaikus vieno pono, gana turtingo, pas kurį ir pats gyveno, ir ne tik turėjo visą užlaikymą, bet ponas jam da primokėdavo po kelis rublius ant mėnesio. Apart to-gi, Jonas Sapas turėjo da tris lekcijas, už kurias ant mėnesio gaudavo į trisdešit rublių. Dėlto gi tą metą jam pasisekė sutaupinti apie 300 rublių — tai eidamas į universitetą jau turėjo gana gerą pinigiską pradžią.

Tėvai, matydami, kad Jonukui sekasi gyventi, kad jisai nereikalauja nuo jų jokios pagelbos, liovėsi ant jo pykę ir pats sakė: „tegul bus Dievo valia — nevysi ne kunigais gali buti“. Ir vel jie laikė Jonuką už savo tikrą sunų ir my-

lėjo, kaip savo vaiką. Labai tėvams koku pasidarė, kaip Jonukas ateinantią vakaciją po tėvų užpykimui visai neparvažiavo namon, bet likosi mokinti ponų vaikus. Pats tėvai potam nuvažiavo pas jį ir labai išsiilgusi motina net apsverkė, teip ilgai nebemačiusi savo sunelio, kurį teip karštai kitasyk pati mylėjo. Dabartės Jonukas vel parvažiudavo ant vakacijų arba ant ilgesnių švenčių pas tėvus, vel juos pabovindavo visokiais juokingais pasakojimais ir istorijomis, nės pasakoti jam labai sekėsi. Sventoms dienomis budavo gražiai paskaito šį-tą iš lietuviškų knygučių, nors tuomet lietuviškų da kur kas mažiaus buvo. Visi ištempė ausis budavo klauso ir gardžiai juokiasi, jeigu ką juokingo skaito ar pasakoja ir per taisu džiaugsmu laukdavo Jonuko parvažiuojant ant vakacijų.

Pabaigęs gimnaziją, Jonas Sapas nebevaziavo namon, bet likosi mokinti vaikus pas poną Žakevyčių. To paties pono mokino vaikus per ištistus metus, bet gyveno, kaip matėme, pas kitą poną, o tik ant vakacijos persikelė gyventi pas šįjį. Žakevyčiai mylėjo Joną Sapą, kaip savo vaiką, nės jisai savo gražiu, padoriu apsiėjimu galėjo kiekvienam patikti; priegtam vaikinys ant pažiuros gana patogus, kad ne viena panaitė seilė rijo, į jį žiurdama. Ponia Žakevyčienė nesykį jam pasityčiodama sakė:

— Tamistą panaitės gauda ir nepasijusi, kaip apipainios savo gudrioms kilpomis....

Sapas ant to tik nusišypsodavo, o ant jo veido matyti, budavo, kudikiška nedrąsa ką nors atsakyti. Ištikro Jonas Sapas apart mokslo nieku galvos nekvaršino ir jis pats nesykį sakė, kad jam panaitės galvą neapsvaigins ir akių neapdums, pakol pareis tam tikras laikas ir tai su išminčia, su idėja.... Ant jokių susirinkimų, ar tai jaunimai, ar šaip baliai, kur neapsieiza be panaičių, Sapas niekad neidavo, nors jį, kaip gyvai, norėdavo įtraukti, pripratinti. Su panaitėmis jis budavo teip nedrąsus, kad ir artyn bijodavo prieti, ir niekuomet neužkalbės mergaitę, jeigu šitoji pirma į jį nepratars žodį; visuomet jo veidas užkaidavo, jeigu mergaitė jį užšnekina. Per tai jį kiti draugai, o ypačiai panaitės, vadindavo laukiniu.

(Toliaus bus.)

LATVIU TAUTA, KITAKART IR ŠIADIEN.

PARASĒ
JONAS ŠLIUPAS, M. D.

(Tāsa)

zokonas turējo anam gražinti. Potam Vilimas su savo koadjutoriumi su iškilme iņtraukē i Valmierā, potam vyko i Rygā ir dovanojo atleidimā savo nevierniēms padonams.

Maskolijā valdē nuo 1533—84 m. caras Ivanas IV Baisingasis; dēl palengvinimo savo susinešimū su Europa tasai norējo Vidziamj ūzīmti. Priezastj dēl vainos davē Tērbatos vyskupas, kuris atsisakē mokēti duonj, pirma mokamā Rusijai. Prieg tam Vidziamio zokonas nepavelyjo perkeliāuti svetimziamiams daildariams, meisteriams ir karežiniams per savo ziamē i Maskolijā. Taip-gi sādora Fuerstenbergo, su Sig. Augustu Pasvalyje priēš Maskolijā sutarta, arzino carā. Sausio mėn. 1558 m. kuningaikštis Sig-Alei iņsigrumē su armija i Vidziamj, pustyjo labai plačiai ir grīžo namon. Dabar ordensmeisteris Fuerstenbergas sušaukē seimā i Valmierā, kurs sutarē ūz dēti pagalves dēl sudejimo 60,000 dol., skēliamū carui. Bet kad paslai pīngus nugabeno carui, tas jū nebepriēmē, nēsa vaina jau ēsanti pradēta. Reikējo tad rengtiesi i vainā, surinkta tapē visai menka kareivijū sauja. Dabar caras kuningaikštj Suiskj 1558 m. iņsiuntē i Vidziamj su nauja kariumene ūzvajavoti šali. Viena dalis iņ Ivangorodo šaudē i Narvā, bet Narvos vaitas Sellenbergas ant keturiū mēnesiū susitakē su vadovu Rusū, dēl susikalbējimo su caru. Bet kad miesčionys iņgirdo komturā Fellino, Gotthardā Kettlerj, atēinant jiems i pagelbā, metē degantj skritulj iņdykime i Ivangorodā ir ūzmušo ten keletā zmoniū. Caras dabar liepē Narvā šaudyti ir jīmti. Kettleriui tris mylias nuo Narvos bestovint abaze, miestas be smugio pasidavē carui su geru labu kanuoliū ir t.t. Tuoju visa šalis iņilgui Peipaus ātero ir Narvos iki Suomiškajai marēs alkunei pasidavē carui. Zokono ritteriai, iņpačiai vaitai Vesenbergo, Tolsburgo ir k., apleidē pylis, bēgo pirm atēinant neprieteliams. Maskoliai ūzēmē apleistas vietoves ir drutino Vesenbergo pylj. — Sujungta kariumenē traukē po vada Fuerstenbergo priēš pylj Kirupae, netoli Verro. Nors Hermanas III, Tērbatos vyskupas, reikalavo, tačias pagelba netapē duota Jurgiui Uexkueliui v. Padenorm, karzygiškai gyniojančiam pylj Neuhausen; toji pylis pateko maskoliams 1558 m. Dabar Fuerstenbergas, sudeginēs pylj Kirupae, bēgo, nei Tērbatos negindamas i Valkus, potam i Zehsius. Kettleris, paršauktas, gynē paskutines eiles zokono, mušosi su maskoliais, kurie vyjosi zokono armijā, ir pats kuone pateko i kalējimā. Ūz negabumā Fuerstenbergo, seimas Valkuose, Liepos mėn. 1558 m., paskyrē Kettlerj jam ūz koadjutoriū. Vedimas karēs ir susinešimai su ūzrubeziū (iņpačiai su cēsoriumi ir karaliumi Svedijos dēl duotinos pagelbos) tapē vienam Kettleriui pavesti. Ateinantj metā Fuerstenbergas atsitraukē ir ramumo dēlei ūzsidarē Fellino pylyje.

Maskoliai apgulo Tērbatā. Miesčionys, negavē pagelbos nuo Fuerstenbergo, nusiuntē Kruzē (vardan vyskupo) ir

Dunkerj (vardan miesto) pas kuningaikštj Suiskj i abazā ir atidavē jam miestā su tam tikromis išlygomis, kuriū vienok maskoliai nelaikē. Iņejē i miestā, maskoliai netik iš namū atiminējo auksā ir sidabrā ir kitus brangumynus, bet jieškiņejō turtū bažnyčiose, klioštoriuose, sklepuose ir muruose, net kapū akmenis kilnojo ir karstus išvartē ir išvogē vertmenes. — Nors vyskupui Hermanui III buvo pavelyta išvykti i Falkenau su garbēs sargyba, vis-gi i mēnesj caras jam iņsakē pributi Moskvon, kur jis varguose pasimirē. Taip tai pasibaigē, 1224 m. per Albertā I i-tigtoji, Tērbatos vyskupystē 1558 m. Kapitula iš didesnēs dalies buvo pasprukusi.

Dabar Suiskis reikalavo nuo ordensmeisterio ir nuo Rēvalio, kad pasiduotu. Veissenšteino vaitas ir kiti zokono vyresnikai bēgo, savo pylis palikinisu municijomis. Rēvalio komturas, palikēs viskā ritteriui iš Vykos, Kristupui v. Muenchhausen, kurs nusidavē vietininku karaliaus Danijos, pabēgo (tur-but papirktas) i savo gimtinē Vestphalen. Kristupas — kaip ir jo giminaitis vyskupas Kuršo bei Oezelio, Jonas, kad norējo parduoti savo vyskupystes Danū karaliui — velyjo Rēvalj ir visā Estijā pavesti Danijai; tiktai Kettleris, atvykēs, ūzbēgo tam ūz akiū, ir Rēvalis su Estija pasiliko priē zokono.

Rudeniop 1558 m. Suiskis sugrīžo atgal i Maskolijā palikinas i gultinē miestuose ir pylyse; caras Ivanas rašē cēsoriui Ferdinandui apie priezastis vainos su Vidziamiu. Zokono spēkoms nupuolus, Rēvalis jieškojo pagelbos pas Danus, Rygā pas Svedus, Kettleris pas cēsoriū, o arkivyskupas pas Lenkū karaliū. Nēkas negelbējo. Pradžioje 1559 m. armija maskoliū vėl ūzplaukē ant Vidziamio, iņpačiai ant ziamūtines dalies. Vidziamiečiai tapē paveikti pas Tirsenē. Maskoliai pustyjo viskā iki Rygai, 10 pyliū tapē sudeginta (tarp tū Smiltenē, Sujienē, Nitava, Lemburg, Juergenburg ir Rodenpois); iš tū vokiečių i gultines buvo pabēgusios iš baimēs. Arkivyskupas bei Kettleris Rygoje ūz murū jieškojo glōbos; Zygiškai nudegino priemiestj patys, laukdami apgulimo. Nors maskoliai Sausio mēnesyje per 3 dienas stovējo arti vartū miesto, tačias nedrīso āntpulti. Iš čia maskoliai traukē i Kuršā ir pustyjo šalis aplink Selburgā, Bauskē, Dobelē ir Jelgavā iki Babitēs āzerui. Su dideliū grobiū maskoliai galiaus namon sav traukē.

Dabar 1559 m. Kettleris nukako i Krokavā pas Sigismundā Augustā, pagelbos jieškodamas. Karalius sukviētē seimā i Vilniū. Tuomlaik taip-gi Augsburgē buvo seimas (Reichstag), kur ordensmeisteris buvo reprezentavotas per Rygiškj pylies komturā. Bet čion nēko Vidziamis nelaimējo. Cēsoriaus gromatā i karalius Ispanijos, Anglijos, Svedijos, Danijos ir Lenkijos ūzkenkē Vidziamiu tuomi, kad vėliaus Svedai, Danai ir Lenkai savo maišymāsi i Vidziamio dalykus teisino tuomi pakvietimu cēsoriaus.

Tuomi tarpu 1559 m. Fuerstenbergui nuo ordensmeisterystos atsitraukus i Vilindē (Fellinā), Kettleris tapē iņrinktas ant to ūrēdo. Didis maršolas, kuningaikštis Radvilas, atvyko (1559 m.) i Rygā su zinia, kad karalius Sig. Augustas tuomet duosj pagelbā, kada Vidziamis pasiduos po Lietuvos bei Lenkijos apginkline valdzia, ir reikalavo nuo Rygos tokio pat pasidavimo. Rugpjutyje 1559 m. tapē Vilniuje suderybos sutartos, kur Kettleris savē ir savo zokonā pastatē po apginklu Sig. Augusto. Visā šali nuo liet. rubežiaus pas Drujā

abipus Dauguvos iki Ašeradi su pylimis Dauguvpylės, Selburgo, Lutzen ir Rosittės, Bauskės su jos aplinke, ordensmeisteris užstatė Lenkijai su išlyga, juog pasibaigus vainai atsipirks už 100,000 guldenų. Sig. Augustas gi prisizadėjo ir arkivyskupą ir visą šalį ginti nuo maskolių, o gyventojus palikti prie tiesų ir valnybės tikėjimo, ir neuždėti ant jų pagalių pagal savo tikslą.

Vilniuje derybaujant, Jonas V v. Muenchhausen, vyskupas Oezelio ir Kuršo — vyskupystė Kuršo valinama buvo taip-gi „Piltinės įsteiga“ — pardavė abi vyskupysti už 30,000 dolerių Danų karaliui Pridrikiui II, kurs jas pavedė savam broliui hercokui Magnui iš Holšteino. Buvęs gi vyskupas Jonas su piningais iškako į Vestphalen, tapė protestonu ir ant senatvės vedė pačią.

Kettleris, sugrįžęs į Vidziamį, priėmė paklanus kaipo naujas ordensmeisteris ir naujai rengėsi į karę. Rudenį 1559 m. jis su koadjutoriumi arkivyskupo Kristupu užpuolė pas Nueggen (18 verstų nuo Tėrbatos) ant maskolių abazo, ir apveikęs neprietelių traukė prieš Tėrbatą, bet pasiliko atmuštas. Kristupui grįžtant namon, Kettleris apgulo pylį Lais, bet neįėmęs traukė su murmančiais kareiviais į Oberpahlen. Tą nepasekme jis tiktai surustino savo padėjimą. Lenkai pagelbos neatsiuntė, o caras kaipo atsakymą ant karaliaus reikalavimų, kad maskoliai išsikraustyti iš Vidziamio, pasiuntė į Vidziamį po vada Suiskio naują armiją 1560 m. Maskoliai apgulo drutą Marijenburg pylį, viduryje azero Marijenburgo; tą pylį gynė Sybergas po to, kaip Pilypas Sall v. Bell tapė paskirtas zokono maršolu. Sybergas be sinugio maskoliams pylį pavedė, už ką Kettleris jį įmesdino į Kirchholmo kalėjimą, kur tas ir numirė. Potam maskoliai skersai ir išilgai pustyjo Vidziamį ir Žiamgalius, varėsi žmones, sugautus girėse, pulkais į Maskoliją. Karalius Sig. Augustas nesiuntė pagelbos, kadangi jo ginklų stova su Maskolija pasibaigsianti tik 1562 m. Kettleris užstatė pylį Grobinę Prusijos hercokui, pylis Kuldigą ir Ventpylę Lenkų karaliui — ir bėdai augant, į Rygą susirinko zokono vyresninkai ant rodo 1560 m. Jie sutarė dar sykį prašyti pagelbos nuo susėdijos kuningaikščių, ir jei tokios neagautu, tai ordensmeisteris Kettleris turėsįs tapti svietišku kuningaikščiu, apsipaciuoti (ką 1566 m. Kettleris ir padarė su princesse Ona iš Meklenburgo) ir valdyti Vidziamį kaipo svietiškas tėvon škas kuningaikštis; o jei reiktu svetimai galei pasiduoti, tai tegul pasiduoda Sigismundui Augustui.

Balandžio mėn. 1560 m. hercokas Magnus iš Holšteino pristojo pas Arensburgą ir tuoju apėmė salą Oezelį su Kuršo vyskupyste. Taip-gi Rėvalio vyskupas pardavė savo vyskupystę hercokui Magnui, ir Kettleris, suspaudoje budamas, turėjo anam draugingai paduoti ranką. Taip tai Magnus įgyjo per 100 mylių ilgą plotą, nuo Suomų marės alkunės pas Rėvalį per Vyką, per salas Moon ir Oezelį, ir nuo Domesnees per Hasenpotą, Neuhausen ir Ambotę iki parubežiams Prusijos bei Lietuvos. Jau jis sapnavo apie įgyjimą karalystės.

Tuomi tarpu Gegužyje 1560 m. antroji maskolių armija, vedama kuningaikščio Kurbskio, įsigriovė į Vidziamį, iš Tėrbatos pustyjo daug ritterių muižių, nukako į Estiją, įėmė vyskupo pylį Fegefeuer ir suardė bažnyčią Koškull'iuose. Liepos mėnesyje atejo trečia didelė armija į Tėrbatą ir iš čion traukė į Felliną. Zokono maršolas Pilypas Sall v. Bell nak-

ties tamsumoje pas Ermes, netoli Valkų, su mažu pulkeliu užpuolė ant maskolių, bet visi likosi iki vienam išgalabyti, o gyviejie — zokono maršolas, 10 vyresninkų ir 120 zokono brolių, apvedžioti su triumphu po šalį, tapė išsiųsti į Moskvą, kur zokono maršolas Sall v. Bell tapė nuzurdotas.

Kuomet potam maskoliai traukė apgulti drutą Fellin'o pylį, Vidziamio kuningaikščiai susirinko į Pernavą: Kettleris, arkivyskupas Vilimas, koadjutorius Kristupas ir hercokas Magnus, dėl rodos apie išgelbėjimą šalies. Bet kad maskoliai pasirodė pas vartus Pernavos, paskutinis seimas seno Vidziamio išbėgiojo, idant išgelbėti savo gyvastį ir valnybę. — Fellin'as tapė įjuntas ir nudegintas į plėnį. Tiktai pylis dar buvo išlikusi, kur aplinkiniai gyventojai paslėpė savo brangmenas ir kur senas Fuerstenbergas slapstėsi su savo skarbais. Papirko maskoliai įgultinę, ir taip jiems atiteko pylis 1560 m. Fuerstenbergą su jo draugais išveždino į Moskvą. Pagaliaus senis gavo vietovę Liubin, Kostromos rėdyboje, dėl buveinės, ir ten tur-but jis taip-gi pasimirė. Dabar maskoliai pasidalino į tris dalis: viena apėmė aplinkes Vendeno ir Valmieros; antra — Vyką ir aplinkes Rėvalio; trečioji traukė apgulti Veissenšteiną. Bet čion karzygiškai gynėsi Altenbokkum per 5 savaites, ir maskoliai atsitraukė.

Maskoliams užkariaujant, Lenkams apgaudinėjant, hercokas Magnus lielyjimu-i troško patraukti Rėvalio miestą, Estų diduomenę, juk ir visą Estiją prie karunos Danijos. Bet Rėvalis nusiuntė paslus pas Svedų karalių Erichį XIV (1560—68) sulygdamas miestą atiduoti po Svedų apginklu. Tasai pasigailėdamas vientikių ir dėl išvengimo Moskovitų susėdijos žadėjo rupintiesi apie Rėvalį, jam tiesas palikti ir apginti nuo neprietelių. Kovo mėnesyje 1561 m. feldmaršolas Horn su keletu karės laivų stovėjo pas Rėvalį ir apgulo Rėvalio pylį, ginamą per žinomąjį jau Altenbokkum su keletu lenkiškų žalnėrių; bet nėsant maisto, tasai turėjo pasiduoti. Rėvalis pasidavė Svedams, pristojo taip-gi Estų ritterystės Harrijos ir Vironijos, o net ir Jervės (kuri paskujė nuo Valdemaro II godynės, beje po sutikmės Stenbyje 1237 m. prigulėjo prie Vidziamio). Nežiurint į perspėjimus Kettlerio, d. 4 jauniū 1561 m. tapė pasirašyta ant aktų pasidavimo. Erichis XIV už tai žadėjo išlaikyti protestoniškąją tikyba ir visas senesnes šalies tiesas.

Taip dedantiesi, Maskolija su Erichiu ant 2 metų sulygo ginklų stovą, o Lenkija pareikalavo nuo Vidziamio, jei dar kuomet trokšta pagelbos susilaukti, kad formališkai pasiduotu po Lietuv-Lenkijos viršesnybe. Kettleris, arkivyskupas Vilimas, ir Vidziamio luomos pristojo, — tiktai Ryga tikėjo į drutybę sienų miesto. Spalių mėn. 1561 m. atvyko kuningaikštis Radvilas, kaipo paslas Sig. Augusto, į Rygą su išlygomis pasidavimui. Kettleris turėjo atstoti nuo savo dvasiško stono ir paimti Kuršą bei Žiamgaliją nuo karaliaus įplėnų; kitos šalys turėjo pilnai įkunytos buti Lietuvai, potam gi ir Lenkijai. Radvilas, Kettleris ir Vilimas įtraukė į Rygą. Duma miesto pagaliaus priėmė prizadus nuo Radvilo, juog bus užlaikytas evangeliškasis tikėjimas ir visos miesto tiesos, ir nusiuntė paslus į Vilnių, kur spalių mėn. 1561 m. Sig. Augustas prisiekė ant Vidziamio tiesų, ir pažadėjo palikti naujiems padonams protestoniškąją tikėjimą. Potam jisai priėmė

(Toliaus bus.)

Pajieszkėjimai.

Asz Justinas Peczkaitis isz kaimo Aszmoniszkių, par. ir pavieta Naumieszio, Suvalkų gubernijos pajieszkau Petronėlės Meszkevicziutės to paties kaimo ir t. t. kuri nepersenei atkeliavo į Ameriką.

Kas apie ją žinote arba ji pati teiksis dūti žinę ant szio adreso:

Justinas Peczkaitis,
35 Rice Str.
Cleveland, Ohio.

Knygos

„Kardo“ bei „Naujos Draugijos“ turi būti umai pardūtos už mažiausę prekę. Atsiųskite už 2 ct. markę o gausite kataliogą.

Adresas toks:
V. Karalius
700 W. Lombard str.
Baltimore, Md.

Visam svietui yra žinoma, koki vaistai yra vartojami nuo virszutinių ligų. „Inkarinis“ Pain Expeller yra karaliū virszutinių vaistų ir yra padarytas dėlto pagal moksliszkus iszradimus. Visas svietas vartoja tą vaistą, kadan-gi jis neturi sau lygaus.

Prekę 25 ir 50 centų.

ADRESAI

CENTRALISZKŲ VIRSZINŲ „TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ“ DPAJYSTĖS.

Prezidentas—J. Astromskis
P. O. Box 200, Minersville, Pa.
Kasierius—A. Olszewskis
60 Sub Sta. Chicago, Ill.
Sekretorius—M. J. Damijonaitis,
65 N. Leonard str. Waterbury, Conn

NEREIKIA PININGU. PRABA DOVANAI PER 30 DIENU.
Mes tikime Jums.

39.00 nusipirkėte geriausią stovamą mesziną Victor an visais įrankiais. Gera sinti aušius ir lengvus slėvičius Gvarantūjam at 20 metų. Turime 3 svirtis už visokią prekę 22.00 nusipirkėte 1 Janinas VARGONUS Victor Gvarantū me at 25 metų. Praba dovanai, 24 skyrlių, visokia prekę, \$12.00 prabst geriaisi VICTOR PIANO. Parūlame visokius muzikalizkus instrumentus. Katalogai dovanai.
VICTOR MFG. CO. Dept. X 17 161-167.
Plymouth Pl., CHICAGO, ILL.

P. CH. SABAS

Geriausia užėiga dėl visų, o ir Degtinė, Vynas, Alus ir Cigarai yra pirmos klijasos, taiposgi ir Bilerdą puikų laikau dėl praleidimo linksniau laiką.

PARDŪDU LAIVAKORTES ant visokių kelių mariomis ko nū pigiausei. Siuncziu piningus į visas dalis svieto. Norintis kad jo piningai siuncziami įtėvynę neprapultų ir kū greiciausei nueitu, tegul kreipe si po tokiu adresu:

P. Ch. Sabas
301 W. Centre street
SHENANDOAH, PA.

VYRAMS DYKAI.

Kiekvienas vyras, knrs paraszys laiszka į State Medical Institute, Kay 520 Elektaon Building, Fort Wayue, Ind., aplaikys dykai prabos pakuti garsingu Naminų Gyduolių, iszgydziusiu tukstanczius vyrų kurie per ilgus metus kentėjo lytiszku dalių silpnumus, paeinanczius nuo jaunystes iszdykimo, prazudymo pajiegos ir atminties, silpnuma nugaros, sumenkėjima ir svytima lyties dalių. Raszyk sziađien.

WM. N. REINOLDS, Jr.,
ADVOKATAS.
42 Welles Building,
Wilkes-Barre, Pa. Telephone 306.

Nesiusk piningu.

Daug žmonių serga ant poliucijos, kuri pasirodo laike miego arba priesnuszlapinimo, ir jeigu isz to nesiugdys, ji neapleis žmogų kankinusi. Žmonės turinti tą ligą kenčia nemigą, galvos skaudėjimą, pilvo užkietėjimą arba netravinimą, nerviszkumą, vidurių ir nugaros skaudėjimą ir apsilpnėjimą lytiszku kuno dalių. Jeigu tokiūse atsitikimūse reikalauji pagalbos, nesiusk piningų, bet raszyk pas manę įdėdamas markę, o asz atsiųsiu tau apraszymą, isz kurio tikrai iszsigydysi. Adrisūk:

John Wasel,
Box 443, Iron Mountain, Mich.

NAUDOKITES.

ISZ PUIKIAUSIOS ant svieto popieros dėl gramatu ratzymo su puikiausioms kvietkoms, apskaitymais ir pavincziavcems parsidūda po neiszpasakytai nuzemintą prekę. Kas prisiųs 33c pacztinėms markėms gaus tuziną tų puikiausiu ant visos pasaulės popierų sukonvertais; kas prisiųs \$1.00 gaus 50 tuzinus. Kasztus prisiuntimomes apmokame

Perkupeziam, agentams ir pedlioriams dūdame didelį pelną. Ant pareikalavimo isz nucziamę į visas dalis Amerikos. Užsisteliūdami į oteras ir prisiųsdami ant jų piningus visada uždėkite szitoki adrosą.
W. KUDARAUCKAS, & CO.,
Box 234 LAWRENCE, MASS.

Hotelis Miko Grigaravicziaus

Ant Ulyezios Maple No 136 ir 138 Mt Carmel, Pa.
Uzlaikau geriausius gėrymus, užkandį, Cigarus, ir kožnam reikale dūdu giarą rodą.

AGENTAS

assokuravojimo NAMŲ ir visokių DAIGTŲ nū ugntes
GEO. GWILLIAM, agentas.
Main str. Plymouth, Pa.

PUIKIŲ GZEVERYKŲ

dėl merginų, vyrų ir moterių. Taipgi didžiausiame iszsirinkime korsetų ir vasarinių jekių visokio didumo ir skyriaus, prieszais pacztą pas:

Darius Yeager & Co.
No 120 West Main str., PLYMOUTH, PA.

Lietuviu užėiga.

Geriause užėiga dėl lietuvių isz viso miesto. Prilaikau visokius gėrymus, kaipo tai: Alų, Arielką, Likierą, Vyną ir visokius Cigarus pirmos klesos, taipgi siuncziu piningus į visas dalis svieto. Pardūdu Laivakortes ant visų linijų. Apart to dūdu kiekvienam prieteliszką rodą.

Todėl nepamirszkite jog mano **HOTELIS** po No 1837 Main Ave. Providence, SCRANTON, PA.

Petras Lipavyczia.

AMERICAN LAND COMPANY

isz Chicago, kurios czionais apgarsinimas esti, daugelis žmonių yra jau apžiurėję tais vietais ir perstikrinę kaip galima įgyti puikią **FARMĄ** ir namus pietūse tiktai už \$55.

Laike praėjusių metų daugelis szeimynų apsigyveno Pietvakariūse Missouri ir visi yra užganėdintais ir kviečia pas save visus savo pažįstamus.

Oras Pietvakariūse Missouri kur toji zemė esti neiszpasakomai geras dėl sveikatos. Oras czystas lygiai kaip ir vandū; serganti Malaria, Dispepsia ir Reumatizmu czionais pasveiksta, isz ko ayszku, kad toji vieta yra labai naudinga.

Mes esame iszleidę puikią knygą apie tąją zemę ir užpraszant kiekvienam prisiuncziam ir jeigu skaitytojaj norėtu permaintyti savo butį, matys isz knygos aiszkius faktus apie taisy vietas. Perziurėjimas tų vietų per mūsų skaitytojus be abejonės pertikrins ir užganėdins kad apsigyvenimas tenais bus labai apsimokamas.

Geriaus jus negalite norėti, kaip perskaiczius szį apgarsinimą užprasztyti prisiusti tąją knygą. Adresas:

American Land Company
Suite 714, 59 Dearborn str
CHICAGO, ILL.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuve tapo Apdowanota

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisingą ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreiksztli guodotiniems Kunjgams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu visus augszeczius pamlnėtus daigtus Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei, nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wiską padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su gudone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

